

NIEUWS

uit het net

Ringactiviteiten **Zangvogels**

Colofon

Nieuws uit het net, jaarverslag 2020

Een uitgave van Ringgroep Stedendriehoek

Een samenwerkingsverband tussen ringers in de driehoek
Apeldoorn, Deventer en Zutphen

Redactie: Jeroen Kuipers

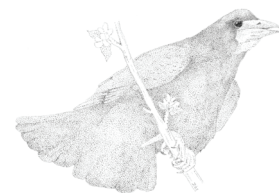
Teksten: Steven de Bie, Gerard Boere, Gerard Bogaert,
Anne Buijtenhek, Wil Gerritse, Udo Hassefras en Remke
van Rijswijk

Foto's kaft en binnenwerk: Steven de Bie, Anne Buijtenhek, Jeroen
Kuipers, Wouter Lebbink en Remke van Rijswijk

Ontwerp logo: Jeroen Kuipers

Design en opmaak: Jeroen Kuipers

De verschillende projecten zijn mede mogelijk gemaakt door VWG "De
IJsselstreek", VWG Zutphen, Alcedo Consultancy en bijdragen van de
ringers zelf in de projecten.

Vogelwerkgroep Zutphen e.o.

Inhoud:

VRS Olst	Anne Buijtenhek	1
VRS Eefde	Remke van Rijswijk	5
VRS Vorden	Gerard Bogaert	7
VRS ONG	Remke van Rijswijk- Gerard Boere	13
VRS Hengforden	Wil Gerritse	17
VRS Hackfort	Wouter Lebbink - Udo Hassefras - Gerard Bogaert	23
VRS Klarenbeek	Steven de Bie	29
VRS Gorssel	Gerard Boere	35
Oeverzwaluwen op de Mars	Steven de Bie	39

Vogelringstation Olst

Inleiding

VRS Olst is in 2018 als vanglocatie opgezet voor een CES-project door Anne Buijtenhek. De locatie is gevestigd in het typische Sallandse coulissen landschap in een semi-agrarisch gebied met oude bosstruwelen. Vanuit ringgroep Stedendriehoek hebben Remke van Rijswijk, Ab Winkelman en Gretha Vos in 2020 meegelopen bij het ringen.

Resultaten CES 2020

In onderstaande tabel staan de totale vangsten en vanguren gedurende het CES-project in 2020. In totaal zijn er 360 vogels gevangen, waarvan 219 nieuwe vangsten en 141 terugvangsten. In totaal werden er 24 soorten gevangen.

Jaaroverzicht CES	
totale vangduur: 76,75 uur = 4605 minuten	
meters net: 140	

soort	nieuw	terug	totaal	% tv	gem/uur	gem/m
-------	-------	-------	--------	------	---------	-------

Bonte vliegenvanger	9	2	11
Boomklever	0	1	1
Boomkruiper	4	4	8
Glanskop	2	4	6
Grasmus	1	0	1
Groenling	1	0	1
Grote bonte specht	9	4	13
Heggemus	7	6	13
Huisemus	3	0	3
IJsvogel	3	1	4
Kleine karekiet	1	0	1
Koolmees	31	36	67
Merel	16	15	31
Pimpelmees	11	5	16
Putter	2	0	2
Roodborst	18	13	31
Spreeuw	4	0	4
Tjiftjaf	16	3	19
Tuinfluitier	5	0	5
Vink	4	6	10
Vlaamse Gaai	1	0	1
Winterkoning	13	10	23
Zanglijster	9	7	16
Zwartkop	49	24	73

18%	0,14	0,08
100%	0,01	0,01
50%	0,1	0,06
67%	0,08	0,04
0%	0,01	0,01
0%	0,01	0,01
31%	0,17	0,09
46%	0,17	0,09
0%	0,04	0,02
25%	0,05	0,03
0%	0,01	0,01
54%	0,87	0,48
48%	0,4	0,22
31%	0,21	0,11
0%	0,03	0,01
42%	0,4	0,22
0%	0,05	0,03
16%	0,25	0,14
0%	0,07	0,04
60%	0,13	0,07
0%	0,01	0,01
43%	0,3	0,16
44%	0,21	0,11
33%	0,95	0,52

Totaal	219	141	360
Aantal soorten	23	16	24

39%	4,69	2,57
-----	------	------

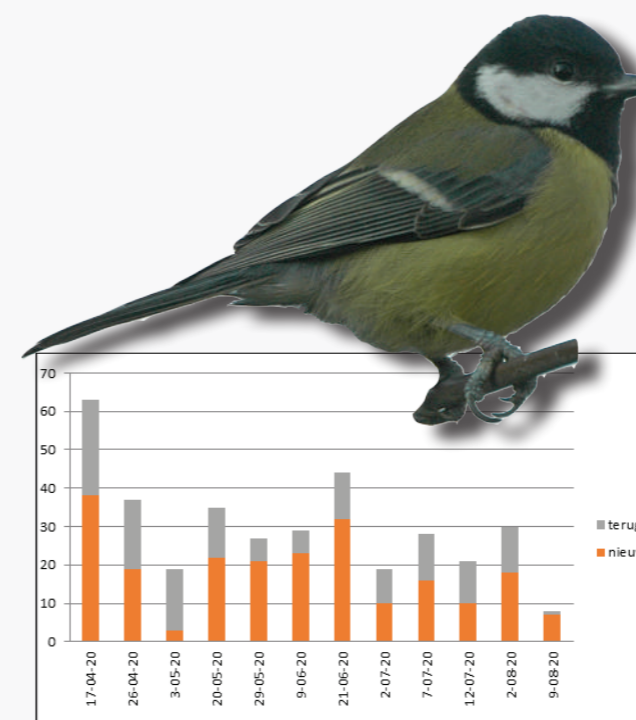
De koolmees is de meest gevangen vogel, gevolgd door de zwartkop en een gedeelde 3e plek voor de roodborst en merel. Nieuwe baansoorten dit jaar waren de grasmus en putter.

In onderstaande tabel en staafdiagram staan de vangdata en het aantal vangsten tijdens de CES. De laatste vangdag op 9 augustus was tijdens de hittegolf van 2020. Er is duidelijk te zien wat het effect hiervan was, ook de vogels deden het rustiger aan.

datum	aantal geringd	terugvangsten	totaal
-------	----------------	---------------	--------

17-4	38	25	63
26-4	19	18	37
3-5	3	16	19
20-5	22	13	35
29-5	21	6	27
9-6	23	6	29
21-6	32	12	44
2-7	10	9	19
7-7	16	12	28
12-7	10	11	21
2-8	18	12	30
9-8	7	1	8

Totaal	219	141	360
--------	-----	-----	-----

Resultaten vanaf de start

Onderstaande tabel geeft de soortenlijst per vangjaar aan vanaf de start van het CES-project.

Deze locatie heeft gemiddeld een hoog terugvangstpercentage, in 2020 was dit +/- 39% t.o.v. 35% in 2019. Tegenwoordig zal blijken of en wat dit betekent. Wellicht is deze locatie meer een broedlocatie dan een treklocatie. Dit zou ten gunste komen van het CES-project, dat juist gericht is op het inzichtelijk krijgen van broedlocaties en broedpopulaties.

soort/jaar	2019	2020	Totaal
------------	------	------	--------

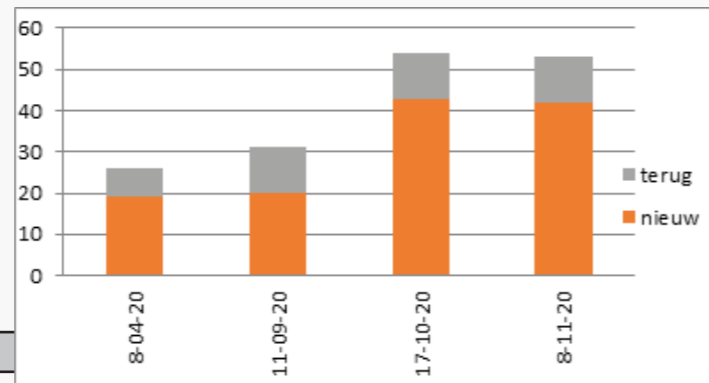
Appelvink	1	0	1
Bonte vliegenvanger	6	11	17
Boomklever	6	1	7
Boomkruiper	12	8	20
Fitis	1	0	1
Glanskop	3	6	9
Grasmus	0	1	1
Grauwe vliegenvanger	1	0	1
Groene specht	1	0	1
Groenling	3	1	4
Grote bonte specht	21	13	34
Goudvink	1	0	1
Heggemus	14	13	27
Huisemus	5	3	8
IJsvogel	2	4	6
Koolmees	200	67	267
Merel	23	31	54
Pimpelmees	20	16	36
Putter	0	2	2
Roodborst	54	31	85
Spreeuw	3	4	7
Staartmees	2	0	2
Tjiftjaf	10	19	29
Tuinfluitier	4	5	9
Vink	21	10	31
Vlaamse Gaai	1	1	2
Winterkoning	20	23	43
Zanglijster	18	16	34
Zwartkop	90	73	163

Aantal soorten	27	23	29
Aantal ringvangsten	350	219	569
Aantal terugvangsten	193	141	334
% Terugvangst	35,5	39,1	37,3

Totaal CES-vangsten	543	360	903
---------------------	-----	-----	-----

Vangsten buiten de CES

Buiten de CES-periode is er nog 4 keer gevangen op 8-4 en tijdens de trekperiode tussen 11 september en 8 november. Hierbij zijn in totaal 164 vogels en 21 soorten gevangen. Wederom is de koolmees het meest gevangen, gevolgd door pimpelmees en roodborst waar een grote trek van was in 2020. Een nieuwe baansoort voor de trek was de vangst van een zwarte mees.

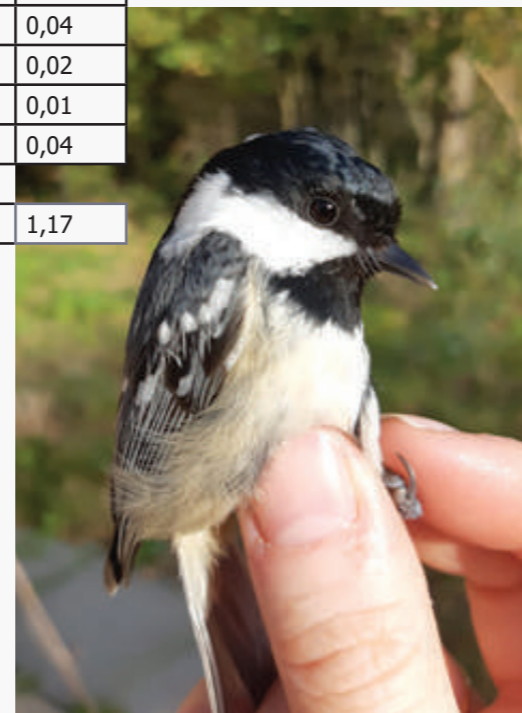

Jaaroverzicht locatie: Olst buiten de CES periode

totale vangduur: 71,33 uur = 4280 minuten

meters net: 140

soort	nieuw	terug	totaal	% tv	gem/uur	gem/m
Bonte vliegenvanger	1	0	1	0%	0,01	0,01
Boomklever	1	0	1	0%	0,01	0,01
Boomkruiper	2	0	2	0%	0,03	0,01
Glanskop	0	1	1	100%	0,01	0,01
Goudhaan	9	0	9	0%	0,13	0,06
Grote bonte specht	1	1	2	50%	0,03	0,01
Heggenus	5	2	7	29%	0,1	0,05
Huisemus	2	1	3	33%	0,04	0,02
Koolmees	50	20	70	29%	0,98	0,50
Koperwiek	2	0	2	0%	0,03	0,01
Merel	5	0	5	0%	0,07	0,04
Pimpelmees	16	3	19	16%	0,27	0,14
Roodborst	14	7	21	33%	0,29	0,15
Spreeuw	1	0	1	0%	0,01	0,01
Tjiftjaf	2	0	2	0%	0,03	0,01
Tuinfluit	1	0	1	0%	0,01	0,01
Vuurgoudhaan	1	0	1	0%	0,01	0,01
Winterkoning	5	1	6	17%	0,08	0,04
Zanglijster	2	1	3	33%	0,04	0,02
Zwarte mees	1	0	1	0%	0,01	0,01
Zwartkop	3	3	6	50%	0,08	0,04
Totaal	124	40	164	24%	2,3	1,17
Aantal soorten	20	10	21			

“Een nieuwe baansoort voor de trek was de vangst van een zwarte mees.”

Terugvangsten van andere ringlocaties

Een bonte vliegenvanger is als nestjong geringd met ringnummer BC43843 op 3-6-2017 te Diepenveen en teruggevangen op 28-4-2020 te Olst. Afstand 3 km.

Eerstjaars zwartkop geringd met ringnummer BL24594 op 22-9-2019 te Terwolde en meermaals teruggevangen tussen 26-4-2020 en 11-9-2020 te Olst. Afstand 7 km.

Een adulte staartmees geringd met ringnummer APN053 op 10-11-2019 te Olst en teruggevangen op 24-10-2020 te Wesepe. Afstand 1.5 km.

Eerstejaars koolmees geringd met ringnummer BJ44740 op 14-7-2019 te Olst en teruggevangen op 3-11-2020 te Terwolde. Afstand 7 km.

‘Buitenlandse (terug)vangsten’

Eerstejaars zanglijster geringd op 5-8-2019 met ringnummer L548640 te Olst en teruggevangen op 16-10-2019 te Lebbeke, België. Afstand 204 km. Deze melding is ontvangen begin 2020 en wordt daarom nu vermeld i.p.v. in het verslag van 2019.

Eerstejaars zwartkop geringd op 3-9-2017 met ringnummer BLB15123168 in de Ardennen te Nassogne, België. In 2019 is deze vogel in het hele broedseizoen meermaals teruggevangen. Dit jaar is hij wederom meermaals teruggevangen tussen 17-4 en 3-5. afstand is 250 km.

Ijsvogels

Bijzonderheden

In juli van afgelopen jaar vloog een jonge geelgors zich helaas dood tegen een raam. Bij nader onderzoek bleek hij diverse witte vlekjes op zijn torso te hebben. Bij navraag in onze ringersgroep kwam geen duidelijkheid over wat het zou kunnen zijn. Hierop is er contact gezocht met het DWHC en binnen een half uur stond er een koerier om hem op te halen, ook zij waren er niet bekend mee. Na pathologisch onderzoek bleken het nesten van bloedzuigende mijten te zijn. De mijten verzwakken de vogel. Later in september troffen we op ringbaan Hackfort ook een geelgors en in oktober een roodborst op de ringbaan in Olst aan met dezelfde mijtennesten. Het DWHC gaf aan dat dergelijke mijtennesten vermoedelijk gering voorkomen bij zangvogels. Toch bijzonder dat we met alle jaren ringervaring die we hebben in onze ringgroep, dit jaar voor het eerst 3 vogels vingen in onze regio met deze aandoening.

Het gehele artikel van DWHC is terug te lezen op hun website: <https://www.dwhc.nl/nestjes-bloedzuigende-mijten-geelgors/>

Geelgors met mijtennesten

Vogelringstation Eefde

Inleiding

Het Ring-MUS-project in Eefde loopt nu drie jaar. Daarvoor is er ook incidenteel geringd in het kader van mijn opleiding tot ringer. In dit project gaat het om het ringen en terugvangen van stadsvogels (MUS = Meetnet Urbane Soorten). Bij dit project is voeren toegestaan, maar mag je geen geluid gebruiken om de vogels te lokken.

Resultaten

Ik had verwacht wel vaker te ringen dan vorig jaar. Niet op vakantie, geen (vogel)weekendjes weg. Door werk en weer toch niet vaker geringd, weer 26 keer, ongeveer eens in de 14 dagen. Bij regen en/of veel wind wordt er niet gevangen. Voornamelijk alleen geringd dit jaar. Een krappe werkplek in de schuur (geen anderhalve meter afstand mogelijk) en thuiswerken de echtgenoot maakten het wat lastig om helpers en/of geïnteresseerden uit te nodigen.

Op 5 januari om 9:00 uur de eerste vogel geringd, een koolmees, BE24122. 30 December de laatste, een boomkruiper. Dit jaar 18 soorten gevangen. Nieuwe baansoort dit jaar was een zwarte mees. Sinds de start in 2017 zijn er nu 25 soorten gevangen. Op de laatste vangdag van 2020 vloog er een sperwer in het net. Dat zou de 26e soort zijn geweest, maar helaas ontsnapte hij voordat ik bij het net was.

Zwarte mees, nieuwe baansoort

De aantallen wijken niet veel af van het jaar ervoor. Ook dit jaar weer 144 uur 34 meter net open gehad. In 2019 279 vogels nieuw geringd, 208 teruggevangen. In 2020 304 nieuw en 185 teruggevangen. Opvallend is wel dat er in 2020 twee keer zoveel pimpelmezen zijn geringd als het jaar daarvoor.

Top drie 2019: koolmees - pimpelmees - zwartkop.
Top drie 2020: pimpelmees - koolmees - roodborst/zwartkop.

De eerste zwartkop liet zich op 10 april vangen, in 2019 was dat op 9 april. De eerste jonge zwartkoppen van het jaar waren er op 12 juni (2019: 14 juni). De jonge kool- en pimpelmezen komen iets eerder hun nest(kast) uit, op 1 juni. (2019: 20 mei).

Pimpelmees AX45738, geringd in december 2015!

Terugvangsten

Bijna alle terugvangsten waren ook dit jaar weer van 'eigen' vogels. In januari 2x terugvangst van een pimpelmees, geringd op de ringlocatie in Almen. De ene geringd op 23 oktober 2019, op 4 december 2019 voor het eerst hier gevangen, de ander op 3 september 2019 in Almen geringd.

De enige melding van anderen van een door mij geringde vogel was een merel, volwassen man, geringd op 10 april. Hij werd dood gevonden op 13 mei in dezelfde straat en gemeld via Griel door een onbekende, geen gegevens over de doodsoorzaak.

In maart twee erg oude bekenden gevangen, een glanskop en een pimpelmees, beide in december 2015 geringd hier in de tuin. De pimpel is in die jaren 7x teruggevangen, de glanskop 5x. Van de 185 terugvangsten waren er 2 uit 2017, 9 uit 2018, en 43 uit 2019. Dit zijn vooral kool- en pimpelmezen en

daarnaast een paar roodborsten en heggenmussen. Op 10 april ving ik een heggenmus die exact twee jaar eerder, op 10 april 2018, als tweedejaars vogel geringd was.

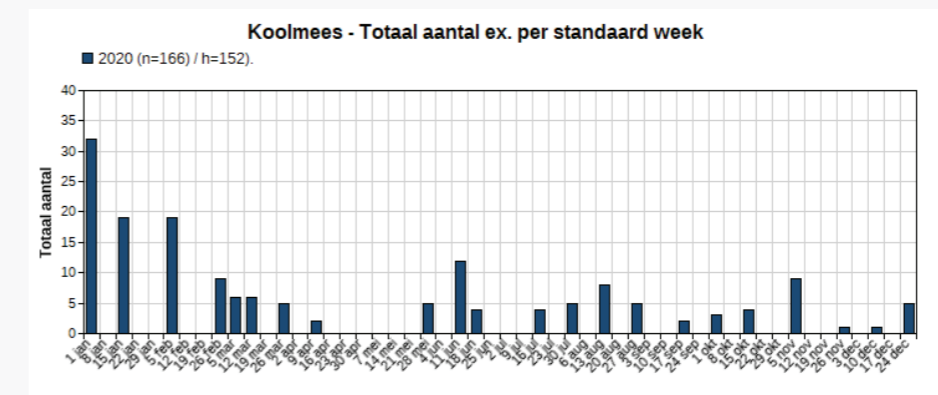
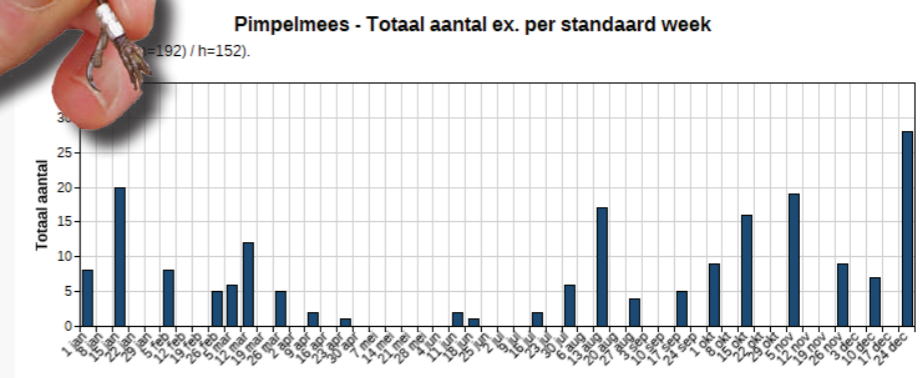
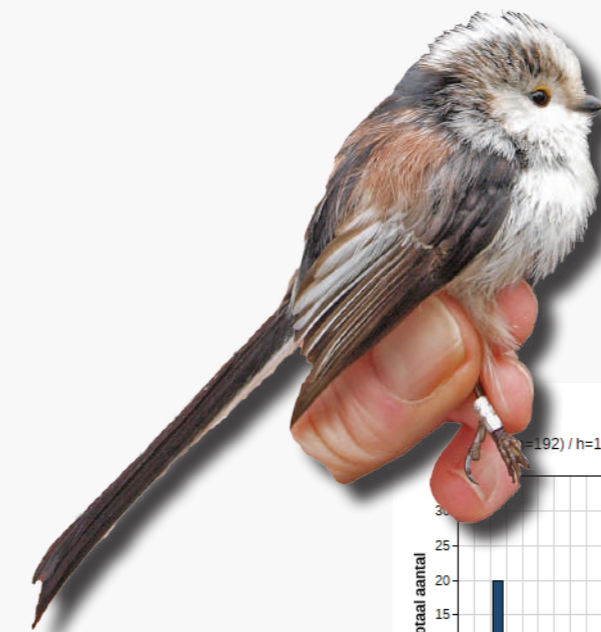
Boomklevers

Vorig jaar een uitgebreid verhaal over de boomklevers in het jaarverslag. Dit jaar lieten ze zich amper vangen. Van de boomklevers die vorig jaar waren geringd kwam alleen vrouw V813123 nog twee keer in het net, op 6 februari en op 24 april, met broedvlek. Op 14 januari 2021, dus eigenlijk net te laat voor dit jaarverslag, kwam er een melding van twee straten verder: V813123 was tegen een raam gevlogen en had dit niet overleefd.

Zoönose

Voor het zoönose-project van het Erasmus Medisch Centrum en het Vogeltrekstation verzamel ik ook bloedmonsters van enkele soorten zangvogels. Daarnaast wordt met een wattenstaafje een keelwab genomen, net als bij een coronatest. In 2020 zijn door 143 ringers in Nederland in totaal zo'n 5000 vogels bemonsterd. Er wordt vooral gezocht naar het voorkomen van het Usutu-virus bij merels, westnijlvirus bij zwartkoppen en andere trekvogels en vogelgriep. Het Usutu-virus lijkt te verdwijnen, in 2020 zijn er slechts 2 merels positief getest. Op 22 augustus 2020 werd een grasmus in Haarzuilens bij Utrecht positief getest op westnijlvirus. De vogel had dit virus in Nederland opgelopen. Naar aanleiding van deze vondst is het aantal bemonstering sterk uitgebreid.

In Eefde heb ik in 2020 8 merels, 2 zwartkoppen, 2 koolmezen en een heggenmus bemonsterd. Geen van deze vogels had een positieve test.

Grafieken van www.trektellen.nl

Vogelringstation Vorden

Inleiding

Vanaf 2012 is er een ringmusproject aan de Overweg in Vorden. De opstelling van de mistnetten is in 2 delen. Het ringmusproject is in de tuin en daar worden 3 netten gebruikt van bij elkaar 39 meter (net nr. 1, 2 en 3). Er wordt in de tuin geen vogelgeluid gebruikt om de vogels te lokken. Vanaf 2013 is op enige afstand van de tuin, achter de paardenbak, een zelf aangeplant bosje in gebruik genomen om meer vogels te kunnen vangen. In het bosje mogen de vogels wel met geluid gelokt worden. Het aantal meters net in het bosje is maximaal 57 meter, net 4 t/m 8.

In 2020 heb ik de meeste keren met Wouter Lebbink, aspirant ringer, geringd. Ook een dag met Ada, een dag met Marcel en een dag met Wessel. 2020 was een succesvol jaar met weer meer vogels, 1077 gevangen vogels over 35 verschillende soorten, 2 nieuwe baansoorten; matkopmees en bosrietzanger. Dit jaar ving we de 2e draaihals sinds 2012, altijd een spektakel. In 2020 heb ik een nieuwe ruimte om de vogels te ringen in gebruik genomen, namelijk een blokhut dicht bij de stallen.

Resultaten 2020

Tabel 1 geeft de resultaten in alfabetische volgorde. De tuin is het ringmusproject (RM061), 39 meter mistnet, er is 22 keer gevangen, de vangtijd is minimaal 6 uur per keer (Eén keer is de door omstandigheden de vangtijd ingekort, zie bijlage 1) In totaal ruim 132 uur gevangen.

Ringmus

Het bosje kon gelijktijdig gebruikt worden als er minimaal 2 mensen aanwezig waren. Het bosje had in 2020 28 vangdagen en totaal 160 vanguren (zie bijlage 2). De meeste vogels en ook de meeste soorten werden in het bosje gevangen, 765 vogels en 33 soorten. In de tuin werden 312 vogels gevangen en 18 soorten, maar hier is het terugmeldingspercentage groter, nl. 46,2 % en in het bosje 31,5 %.

Het is een klein en eenvoudig ringstation, maar landelijk vergeleken doen een paar soorten het erg goed, namelijk zwarte roodstaart en groene specht. Hier in 2020 6 zwarte roodstaarten, in heel Nederland in 2019 71 zwarte roodstaarten en hier in 2020 3 groene spechten en in heel Nederland in 2019 totaal 17 groene spechten.

Tabel 1: alle vangsten in alfabetische volgorde

soort	tuin (RM 061)		bosje		totaal	
	nieuw	terug	nieuw	terug	nieuw	terug
1 Boerenzwaluw			81	6	81	6
2 Boomklever			1		1	0
3 Boomkruiper	1				1	0
4 Bosrietzanger			1		1	0
5 Draaihals			1		1	0
6 Ekster			2		2	0
7 Fitis			1		1	0
8 Gaai			1		1	0
9 Gekraagde roodstaart	1		2		3	0
10 Goudhaan			31	1	31	1
11 Goudvink	1				1	0
12 Grasmus			1		1	0
13 Groene specht	1		2		3	0
14 Groenling			5		5	0
15 Grote bonte specht		1	2	2	2	3
16 Heggenmus	3	5	18	10	21	15
17 Huismus	94	64	37	30	131	94
18 Kauw	3	1	5	1	8	2
19 Koolmees	18	23	92	66	110	89
20 Matkopmees			1		1	0
21 Merel	9	8	27	12	36	20
22 Pimpelmees	22	21	144	45	166	66
23 Putter			2		2	0
24 Ringmus			4		4	0
25 Roodborst	4	7	27	5	31	12
26 Spreeuw			3		3	0
27 Steenuil		1	1	1	1	2
28 Tjiftjaf	3		11		14	0
29 Vink	1	4	26	15	27	19
30 Vuurgoudhaan			1		1	0
31 Winterkoning	2	9	7	1	9	10
32 Witte kwikstaart	1		2		3	0
33 Zanglijster			4		4	0
34 Zwarte roodstaart			6		6	0
35 Zwartkop	4		21		25	0
totalen	168	144	570	195	738	339
terugvangstpercentage		46,2%		25,5%		31,5%

Periode 2013 t/m 2020.

In tabel 2 staan de aantallen gevangen vogels, dus nieuw geringd en terug gevangen samen. Omdat er niet ieder jaar evenveel uren geringd is en ook het aantal meters net iets kan verschillen moeten we voorzichtig zijn met conclusies. Wel zien we dat het aantal gevangen vogels nog steeds toeneemt.

De top 3 zijn meestal huismus, koolmees en pimpelmees, maar de pimpel staat dit jaar aan de top.

Soorten die het dit jaar goed deden: boerenzwaluw, pimpelmees, goudhaan, grote bonte specht, groene specht, steenuil, spreeuw en witte kwikstaart.

Dit jaar geen staartmezen en tuinfluiters.

Tabel 2: VRS Vorden ringmus totaal gevangen 2013-2020

soort	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Pimpelmees	89	88	137	90	142	136	184	232
2. Huismus	240	167	78	105	137	174	277	225
3. Koolmees	108	93	193	90	186	200	246	199
4. Boerenzwaluw	5	7	4	45	15	24	25	87
5. Merel	38	97	104	88	73	48	42	56
6. Vink	16	13	26	20	30	65	41	46
7. Roodborst	14	30	31	37	21	44	22	43
8. Heggenmus	14	34	50	36	37	25	11	36
9. Goudhaan		1	3	2	1	5	1	32
10. Zwartkop	1	15	36	32	16	15	13	25
11. Winterkoning	4	9	23	15	5	11	15	19
12. Tjiftjaf	6	34	28	27	6	6	5	14
13. Kauw		1	1	10	6	2	4	10
14. Zwarte roodstaart	6		9	3		2		6
15. Grote bonte specht		1		2	3	1	2	5
16. Groenling		1		2	11			5
17. Ringmus	9	8	1		3	3	11	4
18. Zanglijster	1	5	2	1	1	2	1	4
19. Gekr. roodstaart			4	7	7	2	1	3
20. Groene specht		1	2	1		1		3
21. Steenuil	1			1		1	1	3
22. Spreeuw		1	2	2	2			3
23. Witte kwikstaart	1	1			2		1	3
24. Ekster						1		2
25. Putter		1		1	1		3	2
26. Boomkruiper	1	7	10	1	4	1	5	1
27. Fitis		2	3	2	1	1		1
28. Vuurgoudhaan			1	1		1		1
29. Boomklever					1			1
30. Draaihals					1			1
31. Goudvink			3		1			1
32. Gaai	1	3	3					1
33. Grasmus		2	2	1				1
34. matkopmees								1
35. Bosrietzanger								1
36. Staartmees			10			23	11	0
37. Keep						3		0

soort	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
38. Glanskop			1			1		0
39. Koperwiek						1		0
40. Tuinfluiter	1	3	1		1	1		0
41. Kleine karekiet			1	1	1			0
42. Kramsvogel					1			0
43. Turkse tortel			1	1	1		1	0
44. Zwarte mees	33		6				1	0
45. Braamsluiper		2	1	3				0
46. Bonte vliegenvanger		1						0
47. Appelvink				1				0

Totaal	589	628	777	628	717	800	924	1077
--------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------

Terugmeldingen in 2020

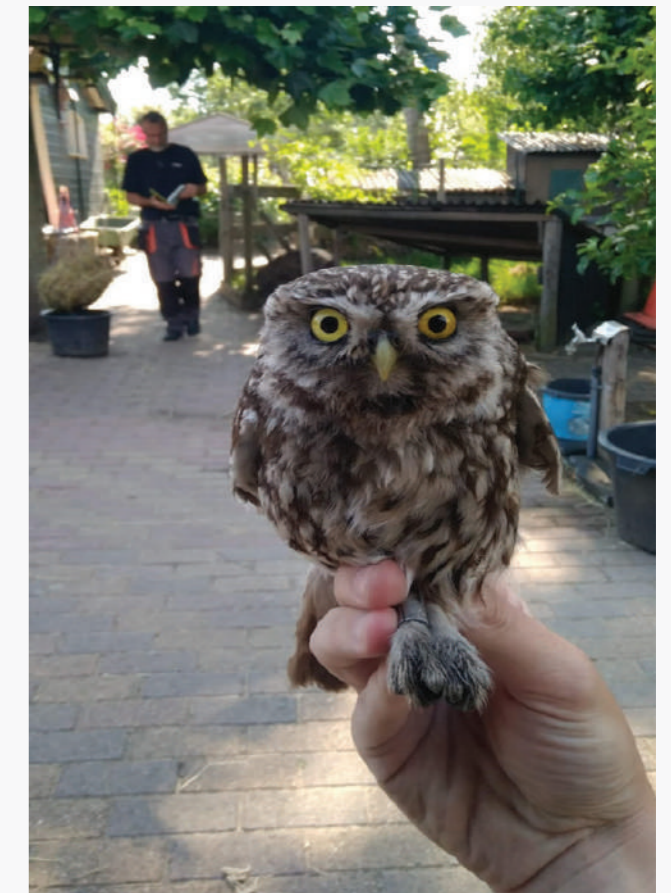
Roodborst BH17156, zelf geringd op 25 november 2017 als 1Kj. Voor het laatst gevangen op 9 december 2020, dan 3,5 jaar oud. Deze vogel is totaal 13 keer gevangen. Leuk om te kijken of het een broedvogel betreft of een wintergast! De 13 waarnemingen vallen in de periode oktober tot en met april en geen enkele in mei tot en met september, dus is het een trouwe wintergast. Waar broed deze vogel? Tijd voor een logger!

Stenuil 3677993, deze vogel is als nestjong geringd op 28 mei 2011 in Vorden aan de Almenseweg, dus dichtbij. Op 30 december 2020 konden we de steenuil met de hand in de tuin pakken. De uil zat met onduidelijke oorzaak versuft op de grond en vele zangvogels waren aan het alarmeren. Deze vogel was vier keer eerder in de tuin met het mistnet gevangen, n.l. in 2013, 2016, 2018 en juni 2020.

Merel L443016, deze mannelijke vogel is in september 2014 door ons geringd. Het is een vogel met veel mistnet ervaring, want hij is al 22 keer gevangen. In 2020 was de vogel nog niet gevangen, maar zat regelmatig vlak bij ons ringers te fourageren op de bessen van de hulst of in de kippenren op het kippenvoer. Als wij hem in het net probeerden te krijgen vloog hij altijd op tijd "gniffelend" over de netten. Alleen 30 december lukte het om hem zo te laten schrikken dat hij wel in het net vloog.

Kauw 3703251, het was dit jaar ook een tijd van afscheid nemen. Deze kauw kon ik zeer regelmatig in de tuin zien en haar ring dan aflezen. Ook was ze sommige jaren te herkennen aan wat wit in de vleugel. Deze vogel is in de tuin op 23 april 2011 geringd als plus 2 kj vrouwtje. En sinds dien is ze 78 keer gemeld in Griel, maximaal 1 keer per maand doorgegeven. En 30 april van dit jaar heb ik voor het laatst haar ring kunnen aflezen. Waarschijnlijk leeft ze niet meer en is ze zeker 10,5 jaar geworden.

Huisumus V633325, dit was een man die in de tuin op 5 juni 2013 geringd was. Sinds 2 mei 2020 niet meer gezien en als die nu dood is dan is hij 7 jaar geworden. 7 jaar is voor deze plek een oude mus. In de literatuur wordt gesproken over een maximale leeftijd van 19 jaar!!, onwaarschijnlijk oud voor een kleine vogel. De huismussen die ik van andere mensen uit het dorp gemeld kreeg, waren op enkele na dode mussen. Die mussen waren hier geringd, maar daarna hier niet meer gezien.

Stenuil

Bijzonderheden

De boerenzwaluwen: Het was weer een goed jaar voor de boerenzwaluwen! De laatste jaren neemt het aantal broedparen in de stallen nog steeds toe. Dit jaar zelfs 10 paar. De nieuw geringde vogels betreft voornamelijk nestjongen, 69 stuks. Dit zijn nog niet alle jongen omdat één nest te moeilijk bereikbaar was en één keer de jongen al te oud waren.

Er zijn helaas geen terugmeldingen van vorige jaren, de terugmeldingen betreft uitgevlogen jongen of dode jongen, zoals de zilverkleurige boerenzwaluw die in het nest verstrikt raakte in paardenhaar. In dat zelfde nest zat bij een vervolg legsel ook een zilverkleurige die wel is uitgevlogen. Duidelijk een recessief overervende kleurafwijking. Hopelijk vangen we volgend jaar wel een geringde oude vogel terug.

Slotwoord

Het was een goed jaar! Veel vogels en leuke soorten. De samenwerking met Wouter ging prima, hij zorgde voor een mooie aanvulling met vogelgeluiden en daardoor meer vogels. Dank aan de VWG de IJsselstreek voor de financiële steun.

Kleurafwijking, zilverkleurige boerenzwaluw, helaas overleden voor het uitvliegen, verstrikt in paardenhaar.

Bijlage 1: vangdagen ringmusproject

vangdag	datum	starttijd	eindtijd	tijd	meter	geringd	terug	totaal
1	11-jan	08:15	14:15	6,00	39	4	5	9
2	20-jan	08:00	14:00	6,00	39	4	5	9
3	7-feb	07:45	13:45	6,00	39	4	5	9
4	14-feb	07:30	13:30	6,00	39	3	6	9
5	5-mrt	07:15	13:15	6,00	39	2	4	6
6	17-mrt	06:15	12:15	6,00	39	3	3	6
7	1-apr	06:45	12:45	6,00	39	3	8	11
8	16-apr	06:15	12:15	6,00	39	2	6	8
9	27-apr	06:00	12:00	6,00	39	3	4	7
10	17-mei	05:15	12:00	6,75	39	7	9	16
11	1-jun	05:00	11:00	6,00	39	17	4	21
12	21-jun	05:00	11:00	6,00	39	6	2	8
13	13-jul	05:00	11:00	6,00	39	14	0	14
14	30-jul	05:30	11:30	6,00	39	21	4	25
15	17-aug	06:00	12:00	6,00	39	16	3	19
16	31-aug	06:30	12:30	6,00	39	6	5	11
17	21-sep	07:00	13:00	6,00	39	12	5	17
18	16-okt	07:30	13:30	6,00	39	9	16	25
19	5-nov	07:15	13:15	6,00	39	7	14	21
20	20-nov	07:40	13:40	6,00	39	9	6	15
21	9-dec	08:00	13:30	5,50	39	5	19	24
22	30-dec	08:15	14:15	6,00	39	9	12	21

totaal				132,25		166	145	311
--------	--	--	--	--------	--	-----	-----	-----

Toelichting bij de bijlagen

Ringmusproject: 0,06 vogel per meter per uur.
Bosje: 0,09 vogel per meter per uur.

Aanwezig: W = Wouter
G = Gerard
M = Marcel
We = Wessel
A = Ada

Bijlage 2: vangdagen bosje

vangdag	datum	starttijd	eindtijd	tijd	meter	geringd	terug	totaal	aanwezig
1	11-jan	08:15	14:15	6,00	33	19	7	26	W G
2	20-jan	08:00	14:00	6,00	33	18	14	32	M G
3	14-feb	07:30	13:30	6,00	33	17	10	27	W G
4	5-mrt	07:15	13:15	6,00	33	29	8	37	G
5	17-mrt	06:15	12:15	6,00	45	8	14	22	We G
6	1-apr	06:45	12:45	6,00	33	5	14	19	G
7	7-apr	06:45	12:45	6,00	33	6	4	10	G
8	12-apr	06:00	11:30	5,30	57	6	7	13	G
9	16-apr	06:15	12:15	6,00	45	2	2	4	G
10	27-apr	06:00	12:00	6,00	45	7	3	10	W G
11	4-mei	06:00	12:00	6,00	72	7	2	9	W G
12	8-mei	05:45	11:15	5,50	45	6	6	12	G
13	10-mei	05:45	12:00	6,15	45	4	5	9	G
14	17-mei	05:15	12:00	6,75	57	17	6	23	W G
15	1-jun	05:00	11:00	6,00	48	23	0	23	W G
16	21-jun	05:00	11:00	6,00	45	13	1	14	W G
17	13-jul	05:00	11:00	6,00	57	22	5	27	W G
18	30-jul	05:30	11:30	6,00	57	15	0	15	G
19	17-aug	06:00	12:00	6,00	57	25	0	25	A W G
20	21-aug	10:30	13:00	2,50	36	3	0	3	G
21	31-aug	06:30	12:30	6,00	57	27	5	32	W G
22	21-sep	07:00	13:00	6,00	57	37	5	32	W G
23	16-okt	07:30	13:30	6,00	57	59	10	69	W G
24	31-okt	07:00	10:00	3,00	57	39	13	52	G
25	5-nov	07:15	13:15	6,00	57	54	10	64	W G
26	20-nov	07:40	13:40	6,00	57	31	13	44	W G
27	9-dec	08:00	13:30	5,50	48	10	10	20	W G
28	30-dec	08:15	14:15	6,00	54	15	16	31	W G

totaal				160,7	48 gem.	524	190	714	
--------	--	--	--	-------	---------	-----	-----	-----	--

Vogelringstation ONG

Inleiding

Op de boslocatie bij Almen is in 2020 voor het negende jaar geringd in het kader van het CES-project. Daarnaast is er na de CES van augustus tot en met december geringd met gebruik van geluid. In tegenstelling tot voorgaande jaren hoefden we niet te stoppen vanwege de jacht in november en december. Buiten de CES-periode is er in augustus 3x, in september 8x, in oktober 11x, in november 5x en in december 2x, in totaal zo'n 120 uur. In december zijn we vooral bezig geweest met flink snoeien en zaaien om het terrein weer wat opener te maken. Dit jaar is er geringd door Gerard Boere, Remke van Rijswijk, Marcel Ruijs, Wessel Slob en Anne Buijtenhek. Ada Krans kwam regelmatig helpen met uithalen en administratie.

Resultaten

Het aantal gevangen vogels tijdens de CES was beïndrukkend minder dan in 2019. Toen 380 vogels en 21 soorten, dit jaar 295 en 19 soorten. Het terugvangstpercentage was 23%. Per uur vingen we 3,8 vogels. Top drie van zowel geringde als teruggevangen vogels is 1. zwartkop, 2. roodborst en 3. tjiftjaf. Na de CES-periode zijn er 885 vogels en 22 soorten gevangen. De top 3: pimpelmees, koolmees, zwartkop. Het grote aantal goudhanen is opvallend (77 geringd, waarvan 44 op één dag, 17 oktober). In de trektijd zijn er wel meer van die verrassingen. Op 14 september 11 heggenmussen, op 13 oktober een recordaantal van 18 'verse' roodborsten. Het aandeel terugvangsten na de CES is slechts 9,5%.

Aantallen en soorten staan in de bijlage

Tabel 1: vangdagen en vangsten CES periode

CES periode 2020	vanddatum	nieuw	terug	totaal	bijzonderheden	
1	13 apr t/m 23 apr	17-4	26	8	34	4x zoönose
2	22 apr t/m 03 mei	24-4	11	9	20	3x zoönose
3	02 mei t/m 13 mei	8-5	10	7	17	
4	12 mei t/m 23 mei	18-5	7	4	11	3x zoönose
5	22 mei t/m 02 jun	27-5	17	9	26	
6	31 mei t/m 12 jun	8-6	27	4	31	2x zoönose
7	11 jun t/m 22 jun	19-6	36	6	42	5x zoönose
8	20 jun t/m 02 jul	30-6	24	5	29	
9	01 jul t/m 12 jul	7-7	27	5	32	
10	11 jul t/m 23 jul	13-7	20	2	22	
11	21 jul t/m 02 aug	30-7	10	5	15	
12	01 aug t/m 13 aug	11 aug.	12	4	16	3x zoönose
totaal		227	68	295		

Terugmeldingen

Zwartkop vrouw BG43692 werd op 17 juli 2018 op deze locatie geringd, en kwam terug in mei 2019. Ze bleef in ieder geval tot augustus, om in mei 2020 weer terug te komen om te broeden. Laatste vangst in juli 2020.

Zwartkop man BG44406 wist ook de weg terug weer te vinden. Geringd alhier op 17 juli 2019 zat hij op 28 augustus 2020 weer in het net.

Twee in april dit jaar geringde roodborsten lieten zich terugvangen in mei, juni en september.

ADA 664 is een wit(koppige?) staartmees die 16 oktober 2019 geringd is en bijna precies een jaar later, op 13 oktober, voor een tweede keer gevangen werd.

Zoönose bemonstering

In totaal werden 46 zoönose monsters genomen op ONG in 2020. Bij vrijwel allemaal was dat een bloedmonster en een keelwab. Bij enkele vogels, vooral merels konden ook teken worden verzameld.

- 7 april: 2x merel
- 17 april: bonte Vliegenvanger, zwartkop en 2x zanglijster
- 24 april: gekr. roodstaart en 2x zwartkop
- 18 mei : 2x zwartkop en merel
- 27 mei: zwartkop
- 8 Juni: 2x merel
- 19 juni: zwartkop en 4x merel
- 30 juli: merel
- 11 aug.: 3x merel
- 28 aug.: merel
- 2 sept.: merel
- 10 sept.: merel
- 20 sept.: zanglijster
- 23 sept.: zanglijster
- 26 sept.: merel
- 30 sept: 2x zanglijster en merel
- 2 okt.: zanglijster
- 5 okt.: zanglijster
- 9 okt.: zanglijster
- 12 okt.: zanglijster en koperwiek
- 13 okt.: 3x zanglijster
- 17 okt.: merel
- 19 okt.: zanglijster en koperwiek
- 22 okt.: 2x koperwiek
- 18 dec.: merel

Muggenmonitoring

Nadat bekend werd dat het West-Nile virus in Nederland was vastgesteld bij een vogel en duidelijk was dat het een lokale besmetting betrof is het monstereven van muggen sterk toegenomen. In eerste instantie in de regio waar het West-Nile virus was gevonden maar al snel ook elders in het land.

Een aantal ringplekken werd uitgekozen om mee te doen aan een wat langere periode van bemonstering. Ook de CES locatie van ONG behoorde bij de geselecteerden. Vanuit een gezamenlijk project van Wageningen Universiteit en de Leidse Universiteit werden wij voorzien van materiaal voor een professionele muggenvangval (zie foto). Die val moest steeds 24 uur in werking zijn gedurende het weekend in de periode 15 juli tot eind september. Muggen werden gelokt met een melasse mengsel en daarna ingevroren voor het latere onderzoek.

Hoeveel muggen wij hebben gevangen (vaak erg kleine exemplaren) is nog niet bekend en ook niet of er besmette exemplaren bij zaten.

Muggenvangval

Tot slot

Hoewel de aantallen tijdens de CES niet spectaculair zijn, is het toch belangrijk om hier een project te hebben. CES-locaties in dit type landschap zijn zeldzaam. We willen in ieder geval proberen om de tien jaar hier vol te maken. Of deze locatie daarna blijft bestaan hangt onder andere af van de ontwikkeling van nieuwe locaties in ons werkgebied.

Met dank aan alle ringers en Ada, aan de rentmeester van ONG, Bennie Brinkman jr. voor de samenwerking en het houden van toezicht, Wilfried Berends voor het toestaan dat we over zijn land mogen rijden en Richard Boere voor de hulp bij het onderhoud.

Bijlage 1:

Soorten en aantallen per laag en hoog net voor de CES periode van april tot midden augustus. In de tabel zijn alleen de vangsten verwerkt van de dagen wanneer alle netten open waren. De hoge netten vangen 32% van het totale aantal vogels tijdens de CES periode. In totaal werden er 19 verschillende soorten gevangen.

netnummer / soort	Zwartkop	Roodborst	Tijftjaf	Koolmees	Pimpelmees	Staatmees	Glanskop	Merel	Winterkoning	Zanglijster	Goudvink	Grote bonte specht	Boomklever	Gekraagde roodstaart	Vink	Kleine karekiet	Ijsvogel	Tuinfluit	Bonte vliegvanger	totaal per net
1	9	2	3	6						1		1								22
2	6	3	3													1				14
3	4	6	3	1							1									16
4	2	4	4	1	1	2			1	1			2							18
5	5	3	2	3	3		1	2									1			20
6	13	4	2	1	1	1		2	1						1					26
7	6	3	1	3	3	1		1		1										19
8	4			1										1						6
9	3				2					1										6
10	2	4	1	1																8
11	10	4	1	1	1			2	2			1								22
12	9	2	4	1			1	3			1			1						22
8H	15	4		2	2			1				1								25
9H	28	3	2	5	3		1	1											1	44
10H	11	3	5	2				3	1									1		26
Totaal	127	45	31	28	16	6	3	16	5	4	2	3	2	2	1	1	1	1	1	295

Koolmees met een gezwel bij de snavel

Bijlage 2:

Soorten en aantallen per laag en hoog net voor de periode buiten CES vanaf half augustus tot 31 december. In de tabel zijn alleen de vangsten verwerkt van de dagen wanneer alle netten open waren. Ook tijdens deze vangperiode is het aandeel van de 3 hoge netten 32% van het totaal aantal gevangen vogels. In totaal werden er 22 verschillende soorten gevangen.

netnummer / soort	Zwartkop	Roodborst	Tijftjaf	Koolmees	Pimpelmees	Staatmees	Zwarte Mees	Glanskop	Merel	Winterkoning	Zanglijster	Koperwiek	Goudvink	Grote bonte specht	Goudhaan	Heggenmus	Vink	Sjjs	Tuinfluit	Boomkruiper	totaal per net
1	8	8	4	25	9	1			4	3	1				8	3					74
2	19	6	6	34	11		1			2	2				2	4			1		89
3	2	3	2	3		1				1				1		2					15
4	5	10	4	42	15	11	4		1	2			1		17	10				1	124
5	12	15	3	14	14			1	1	1	2		3		14	4			1		86
6	11	9	1	6	2			1	3				1		2			1			37
7	4	10	4	3	5	1			2		2	1			4	4	1				41
8	7	4	3	2	17							1		1	2	1					38
9	6	4	1	2	4				1	2	2	2		1	7		1				33
10		4	1	3	2									1							11
11	1	7			2				1	3	1				1	1					17
12	7	14		4	2								2		4	1	1				35
8H	38	7	8	9	31	2		1	1		4	3	3		3	1					111
9H	31	10	7	8	50	2					2	7	4		24	2	3				150
10H	4	2	2	3		2			3	1	3	1		2	1						24
Totaal	155	113	46	158	164	20	5	3	17	15	19	15	14	6	89	33	6	1	2	1	885

Kleine karekiet

Overeenkomst met de Stichting Oude en Nieuwe Gasthuis; verandering in jachthouder

Omdat er halverwege januari 2020 toch wat verschil van inzicht ontstond met de toezicht-en jachthouder over het onderhoud van de ringbaan, is in overleg met de rentmeester, Ing Lodewijk Punt, besloten om de mondelinge afspraken nu te formaliseren in een pachtovereenkomst. Na een terreinbezoek van hem, samen met Gerard Boere, is dat contract tot stand gekomen tussen de Stichting ONG en de VWG De IJsselstreek. Er is afgesproken dat wij een pacht van € 100,- per jaar gaan betalen om de ringbaan te gebruiken. Dat is allemaal in een duidelijke overeenkomst vastgelegd met bijbehorende kaart. De pachtsom wordt jaarlijks door de VWG De IJsselstreek betaald. De ringers die het meest frequent op ONG actief zijn hebben allemaal een afschrift van de overeenkomst gekregen. Er bleek ook een wijziging te zijn gekomen wat betreft de formele jachthouder. Dit betekent dat nu Bennie Brinkman jr. de formele pachtouder is. Hij heeft inmiddels een bezoek aan het gebied gebracht en goed kennis genomen van ons langlopende ringproject. Met hem kunnen via whatsapp makkelijk afspraken worden gemaakt wat betreft aanwezigheid in het terrein en wanneer er eventueel jacht plaatsvindt. I.v.m corona zullen er volgens zijn mededelingen voorlopig geen jachtactiviteiten plaatsvinden.

Vogelringstation Hengforden

Inleiding.

Dit jaar konden de ring activiteiten weer redelijk goed worden opgepakt., alhoewel in het najaar mijn gezondheid dwong tot een fors tandje lager waardoor ook mijn vangweek op Schiermonnikoog moest worden afgebroken.

Dankzij de medewerking van Staatsbosbeheer IJsseldal en de Stichting IJssellandschap konden de vangplaatsen op het terrein van resp. de oude steenfabriek Hengforden en het landgoed Boxbergen bij Wesepe wel goed van start gaan.

Terreinbeschrijving

Steenfabriek Hengforden.

Dit terrein ligt in de IJsseluitwaarden ten zuiden van Olst. Deze steenfabriek is in 1966 gesloten. Alleen het vrijwel intacte bakstenen restant van de oven is nog aanwezig. Het terrein ligt als een begroeid eiland in een vrijwel kale uiterwaard met korte soortenarme graslanden met uitzondering van een lange strook tussen de IJssel en de zomerkade. Hier domineren Rietgras, Grote brandnetel, Akkerdistel en plaatselijk Dauwbraam. Er liggen een paar kleine ondiepe kleigaten in. Het fabrieksterrein beslaat ca. 2.5 ha en is grotendeels dicht begroeid met zware Wilgen en witte Abelen langs de rivieroever en wilgen, elzen en berken als boomsoorten voornamelijk langs de randen en op de oven. Het binnenterrein is plaatselijk dicht begroeid met Tweestijlige meidoorns met daartussen een vrijwel bodem bedekkende vegetatie van Dauwbraam. In het noordwestelijk deel bevindt zich een forse groeiplaats van de Japanse Duizendknoop. Opvallend in een uiterwaard is de zware Beuk bij de voormalige dienstwoning. Nadeel is dat een groot deel van het terrein is volgestort met grof puin dat slechts is afgedekt met een dun laagje grond. Het plaatsen van stokken is dan ook niet overal mogelijk.

Door medewerkers van Staatsbosbeheer zijn in het vroege voorjaar zes netbanen aangelegd die in het najaar op basis van vang ervaringen in het broedseizoen nog met drie zijn uitgebreid.

Het gebied is niet toegankelijk voor publiek, hetgeen streng gehandhaafd wordt, wat geïllustreerd kan worden door vijf bezoeken van BOA's

Wesepe. Landgoed Boxbergen.

Deze vangplek ligt in het oostelijk deel van het landgoed dat bestaat uit een vrij oud gemengd bos van Inlandse eik, Europese Lariks, Douglas en Fijnspar. De struiklaag wordt gevormd door Krent, Lijsterbes en Vuilboom. De kruidlaag uit Adelaarsvaren met een dichte bedekking van mossen.

Het achterland van deze vangplek bestaat uit enkele tientallen hectare vergelijkbaar bos.

Hier is jaren geleden een half ingegraven schuilhut aangelegd met daarvoor een kleine ondiepe vijver. Dat hier met relatief weinig netlengte goede vangsten behaald kunnen worden zal later blijken. Het gegeven dat er regelmatig gevoerd wordt is daar natuurlijk mede debet aan.

Overzicht terrein en netopstelling Hengforden

Werkwijze

Hengforden

Op 16 april werd er begonnen met het ringen rondom de oude steenoven. Eerst met 40 meter in zes netopstellingen en dat werd eind juni uitgebreid tot 104 meter. In augustus werden er nog drie baantjes toegevoegd op basis van opgedane ervaringen in het broedseizoen. Eén plek met een 12 meternet bleek een zeer goede keuze. De eerste ronde leverde dat vijf en de tweede zelfs 16 vogels op. Aan het eind van het seizoen is er met 122 meter net gevangen. Gedurende het broedseizoen is er geen gebruik gemaakt van geluid. Op 30 augustus werd er gestart met een installatie zoals onder andere Hackfort gebruikt wordt en in eind september werd daar een kleinere geluidsbron aan toegevoegd.

Wesepe

Op deze locatie waren twee baantjes met in totaal 40 meter voldoende om soms grote aantallen te vangen. Gelet op de ratio tussen de netlengte, de vangduur en het aantal gevangen vogels is dit dus een zeer geschikte vanglocatie gebleken. De hut biedt een redelijke mogelijkheid om de vogels te verwerken. Nadeel is dat daarbij kunstlicht nodig is.

Het voordeel van beide locaties is dat er vrijwel geen terreinonderhoud nodig is. Alleen moeten de looppaden en netbanen bij de steenfabriek tweemaal per jaar gemaaid worden.

Resultaten.

Steenfabriek.

Doordat dit een nieuwe locatie is, was het aanvankelijk niet duidelijk of dit genoeg vogels zou opleveren voor een eventuele CES-plek. Dankzij een door Piet Schermerhorn in 2019 uitgevoerd BMP-B onderzoek (Schermerhorn), viel al te verwachten dat dit zeker het geval zou zijn en dat is ook zo gebleken. Zowel uit de ring resultaten en een in 2020 uitgevoerd BMP-A project. (Wil Gerritse, 2020) In totaal werden er in de CES-periode (7 vangdagen) 189 vogels geringd en 63 terug gevangen. Het hele jaar telde 14 vangdagen en daarin werden 453 vogels geringd en 58 terug gevangen., oftewel per vangdag gemiddeld 32,4 ring- en 4,1 terugvangsten. De totale vangtijd bedroeg ruim 74 uur. Als bijzondere vangsten kan de Beflijster, twee IJsvogels en zes Nachtegalen genoemd worden.

Helaas werd een territorium van een Cetti's zanger en een Sprinkhaanzanger te kort bezet. Om deze territoria niet te verstoren zijn daar ook geen gerichte vangpogingen op gedaan.

Tabel 1: ringschema en resultaten Steenfabriek

datum	start	eind	m1 net	vang uren	nieuw	terug	totaal
16-apr	19:00	21:15	48	2,25	6	0	6
17-apr	6:00	11:30	78	5,5	27	2	29
24-apr	6:00	11:30	91	5,5	36	3	39
9-mei	6:00	11:30	91	5,5	18	5	23
22-mei	6:00	11:30	72	5,5	17	5	22
9-jun	5:30	12:00	82	6,5	53	6	59
22-jun	5:30	11:30	106	6,0	17	9	26
25-jul	5:30	11:30	106	6,0	18	4	22
30-aug	5:30	11:30	104	6,0	22	7	29
15-sep	6:30	12:30	104	6,0	44	7	51
30-sep	7:30	12:30	110	5,0	56	4	60
15-okt	7:00	13:00	122	6,0	63	2	65
20-okt	7:30	12:30	110	5,0	47	3	50
5-nov	7:30	12:30	122	5,0	29	6	35

totaal				75,75	453	63	516
--------	--	--	--	-------	-----	----	-----

Met slecht weer kan voor de verwerking van de vogels gelukkig uitgeweken worden naar één van de steenovens. (foto Wil Kroon)

Wesepe

Uit ervaringen in 2019 bleek al dat dit een hele goede vangplek is en dan met name voor diverse soorten mezen. In 15 vangdagen werden 368 vogels van een ring voorzien en dat leverde 125 terugvangsten op. De gemiddelden waren resp. 24.5 en 8.3 per dag. Bijzondere soorten leverde het (nog) niet op. Het VT was wel enthousiast met deze vangplek op circa 1.5 km van Anne Buijtenhek's vanglocatie. Gehoopt werd op veel wederzijdse terugvangsten die belangrijk zijn voor onderzoek naar de overleving en dispersie van vogels. Tot op heden kwam dat helaas nog niet uit de verf. De verhouding tussen de geringde vogels op beide locaties en de waarschijnlijk grote aantallen in al die bossen op het landgoed rechtvaardigen die verwachting dan ook niet echt. Tot nu toe bleef het bij een terugvangst van een Staartmees van Anne .

Tabel 2: ringschema en resultaten Wesepe

datum	m1 net	vanguren	nieuw	terug	totaal
6-feb	34	3,5	41	16	57
3-mrt	34	3,5	21	8	29
16-mrt	38	3	14	3	17
13-mei	27	3	21	7	28
15-jun	40	3,5	15	3	18
4-aug	40	5	25	8	33
24-aug	46	6	32	9	41
7-sep	40	5	15	5	20
24-okt	40	5	64	11	75
9-nov	40	4	14	7	21
17-nov	40	5	7	8	15
24-nov	40	2	16	12	28
25-nov	49	3,5	8	4	12
9-dec	40	4	40	17	57
21-dec	49	5	24	5	29
Totaal		61	357	123	480

Taart voor de jubilaris

Fraaie zonsondergangen bij het opzetten van de netten

VRS Schiermonnikoog

Het was dit jaar vijftig jaar geleden dat ik begon met het ringen op Schier. Dat werd door mijn team en de op het eiland wonende ringers met afgang op een feestelijke en verrassende wijze gevierd. Ze kwamen met leuke cadeaus en zelfs met de burgemeester (Ineke van Gent) net op het moment dat de laatste twee Waterrallen werden geringd wat een leuke foto opleverde. Ineke hield een mooie toespraak en overhandigde me een handgeschreven brief en een mooi boek (o ja, ook een lepeltje). De vangweek zelf was ook succesvol met 435 geringde vogels waaronder een Blijfster en een Kleine vliegenvanger.

Terugmeldingen.

Dit jaar weer eens ruim bedeed met het aantal terugmeldingen met als bijzonderheden een Kokmeeuw van ca. 18 jaar oud, een Nachtegaal uit Zwolle en een Ringmus, helemaal uit België.

Zoönose onderzoek

Voor het onderzoek naar door vogels overgebrachte ziekten door het Erasmus MC zijn bij 74 vogels bloed- en keelslijmmonsters verzameld. Deze waren allen negatief.

Tabel 3: overzicht terugmeldingen 2020

Geringd				Terug gemeld				
soort	plaats	datum	leeftijd	plaats	datum	afstand km	tijd	bijzonderheden
Koolmees	Markelo	11-5-2020	pull	Wesepe	9-11-2020	20	182 d	gecontroleerd
Staatmees	Olst, Boxbergen	10-11-2019	volgr.	Wesepe	24-10-2020	1.4	11 mnd	„
Steenuil	Lettele	1-6-2017	pull	Deventer	16-6-2020	2.5	3 jr	dood
Kerkuil	Schalkhaar	7-6-2016	pull	Aalten	30-6-2020	45	4 jr	gecontroleerd
Merel	Hengforden, Olst	31-5-2018	volgr.	Hoerlo, Olst	6-6-2020	1.5	2 jr.?	Metaaldetector
Merel	Hengforden, Olst	13-5-2010	volgr.	de Haere, Olst	28-5-2020	0.5	10 jr ?	Metaaldetector
Kokmeeuw	Hengforden, Olst	2-2-1992	volgr.	Terwolde	14-3-2020	1.5	ca.18 jr	afgelezen
Nachtegaal	Zwolle	17-6-2019	volgr.	Hengforden	9-6-2020	25	km	gecontroleerd
Bonte vliegenvanger	Diepenveen	3-6-2017	pull	Boxbergen, Olst	26-4-2020	3	3 jr	gecontroleerd
Zwartkop	Terwolde	18-4-2018	volgr.	Hengforden	17-4-2020	3	2 jr.	gecontroleerd
Ringmus	Hengforden, Olst	7-7-2011	volgr.	Deinze, België	2-1-2013	233 km	1.5 km	gecontroleerd
Pimpelmees	Wesepe	24-11-2020	1kj	Zwolle	15-12-2020	22	21 dg	gecontroleerd

Metaaldetector; onder roestplaats van uilen. Leeftijd onbekend
Gecontroleerd ; door ringer

Ineke van Gent en Wil met de laatste twee waterrallen die werden geringd.

Dankzegging

De volgende personen van Staatsbosbeheer hebben mij geholpen met het verlenen van de vergunning, inrichting van de netbanen, toezicht, leveren van kaartmateriaal en andere ondersteuning. Ger Klijnstra, Peter Muileman, Jeroen den Hertog, Jeroen Oosterbroek, Piet Greeve en Marlies Ellenbroek. Ada Krans en Wil Kroon van de VWG de IJsselstreek bij het ringen en natuurlijk Riet Gerritse voor de hulp bij het opzetten en afbreken van de netten en verdere ondersteuning. Voor Boxbergen was dat Gerben Visser van de Stichting IJssellandschap voor de vergunning, Anton Koot en Anita Buschgens voor hun gastvrijheid, koffie en opwarm mogelijkheid en last but not least Ab Winkelman die mij in de gelegenheid stelde om zijn observatiehut te gebruiken.

Tabel 4: overzicht van alle vangsten bij de steenfabriek en bij Wesepe
Toelichting overig geringd. 1. Fam. Swartjes, Schalkhaar, 2. Golfbaan Diepenveen, 3. Eigen tuin.

Soort	Steenfabriek		Wesepe		overig
	geringd	terug	geringd	terug	geringd
Sperwer			1		
Steenuil					4 (1)
IJsvogel	2	1			
Beflijster	1				
Grote bonte specht	3		5	2	
Winterkoning	11	5			
Heggenmus	11	6			
Roodborst	95	2	8	1	
Nachtegaal	6	2			
Gekr.roodstaart	2				
Zanglijster	14	2			
Merel	19	3	4		
Koperwiek	18				
Tuinfluitter	17	1			
Zwartkop	112	11	3		
Braamsluiper	4				
Grasmus	12	2			
Fitis	10	1			
Tjiftjaf	22	11			
Rietzanger	1				
Kleine karekiet	4				
Bosrietzanger	1				
Vuurgoudhaan			1		
Goudhaan	3		3	2	
Bonte vliegenvanger			1		70 (2)
Kuifmees			4	6	
Matkop	3	1			
Glanskop			7	14	
Koolmees	38	5	109	69	12 (3)
Pimpelmees	18	3	141	21	
Zwarte mees			15	2	
Startmees	12	1	9	1	
Boomklever			6	2	
Boomkruiper			2	2	
Gaai			2		
Huisemus					7 (3)
Vink	9	1	35	1	
Groenling			1		
Goudvink	5				
	453	58	357	123	93

totaal geringd	453 + 357 + 93 = 903
totaal terugvangst	58 + 123 = 181

Vogelringstation Vorden CES Hackfort

Inleiding

In 2020 zijn Gerard, Wouter en Udo voortvarend verder gegaan en is het tweede CES jaar goed doorlopen. Voorafgaand aan de CES-periode hebben we tweemaal gevangen om er weer in te komen en om alvast enkele vroege vogels welkom te heten.

De CES-periode hebben we gelukkig in z'n geheel kunnen uitvoeren, ondanks de Corona maatregelen. We hebben steeds buiten geringd en op voldoende afstand gezeten met maximaal 3 personen. In de zomerperiode zijn Ilona Bourgondiën en Tonny Lense-link ons komen helpen als assistenten en kregen we soms ook hulp van ringers uit de stedendriehoek zoals Marcel, Remke en Ada. De opleiding om vogels uit te halen en de netten neer te zetten en af te breken zal voor Ilona in 2021 verder vorm moeten krijgen.

Wouter en Udo hebben 10 oktober 2020 de zoönose cursus gevolgd in Haarzuilens. In de weken daarna hebben zij direct meerdere vogels bemonsterd. Wij vinden dit een mooie en nuttige aanvulling op het ringwerk.

Beheer door Natuurmonumenten

In het najaar 2020 is het elzen- en essenhakhout rondom de netten 8 en 10 teruggezet. Dat is een stevige beheermaatregel die in tussenperiodes van 8 tot 14 jaar, afhankelijk van de groei van het hakhout, wordt uitgevoerd. Bij VRS de Haar heeft Udo daarmee goede ervaringen, dus we zijn heel benieuwd naar de resultaten in 2021. Dit najaar leverde het al tweemaal een ijsvogel op in net 10. Verder heeft er geen bijzonder beheer plaatsgevonden, buiten het maaien van de weilanden en de paden om.

Netopstelling

De netopstelling in de CES is op twee punten in 2020 enigszins gewijzigd. Net 1 is dwars in de houtwal gezet door een smalle strook vrij te zagen. Net 2 is verlengd met een 9 meter net.

Buiten de CES hebben we enkele netten elders in het terrein toegevoegd. Dit alles om meer vogels te vangen op interessante locaties. De CES netten 4, 7 en 9 zijn hiervoor gebruikt. Deze netten vingen niet of nauwelijks tijdens de trek. Het zijn boslocaties. Ook hebben we op de akker tweemaal met een carréopstelling geprobeerd overtrekkende veldleeuwrikken te vangen. Ze landden wel, maar kwamen niet in het net.

Naast mistnetten, hebben we een whoosh-net in gebruik genomen, een inlopkooi en een klein klapnet. Hiermee zijn de resultaten nog niet groot.

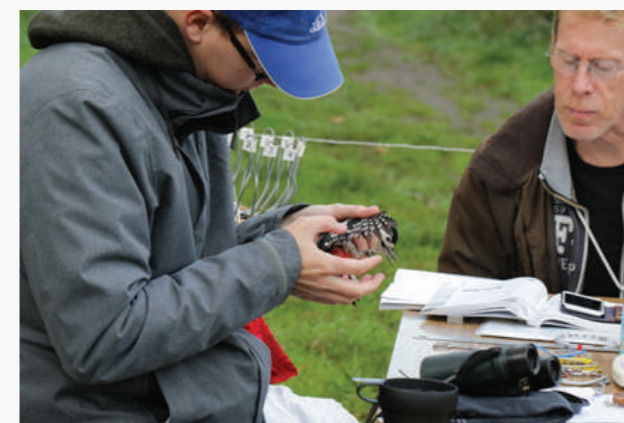
Vangdagen

Voor de CES periode is er gevangen op 24-2, 7-3, 23-3 en 4-4.

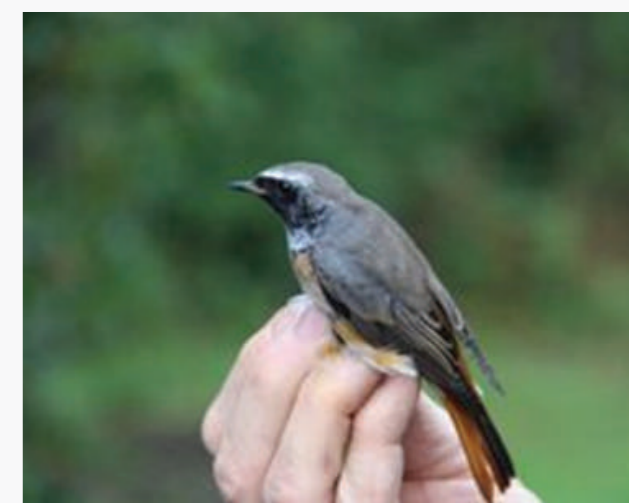
Tabel1: De CES periode, 12 vangdagen:

periode	datum	nieuw	terug
1	18-4-2020	32	16
2	24-4-2020	20	12
3	3-5-2020	20	11
4	16-5-2020	27	25
5	30-5-2020	35	11
6	8-6-2020	25	21
7	19-6-2020	39	8
8	27-6-2020	46	16
9	12-7-2020	41	10
10	19-7-2020	37	10
11	27-7-2020	56	13
12	3-8-2020	28	10
totaal		406	163

Na de CES periode is er gevangen op; 8-8, 21-8, 23-8, 27-8, 30-8, 6-9, 7-9, 13-9, 20-9, 26-9, 3-10, 12-10, 17-10, 24-10, 26-10, 7-11, 8-11, 13-11 en 28-11

Bladkoning

Gekraagde roodstaart, man 1 kj

Resultaten 2020

De ces-periode is goed verlopen. Het weer was gunstig, vaak droog en warm. Het aantal soorten was duidelijk minder, vorig jaar 30, nu in 2020 22 soorten. Het totale aantal vogels ontliep elkaar niet veel, in 2020 606 en in 2019 597, maar het terugmeldingspercentage is duidelijk toegenomen, logisch met steeds meer geringde vogels.

De verlenging van net 2 en het draaien van net 1 had een positieve uitwerking op de vangsten. Buiten de CES periode konden we door geluid en voer nog wat extra leuke soorten vangen, zoals appelvink, bladkoning, boompieper, cetti's zanger, ijsvogel, kleine bonte specht, rietgors en zwarte mees.

Zie tabel 2 voor een totaal overzicht van alle vangsten

Het aantal vogels per meter per uur is $177 \times 162 / 1983 = 14,07$

Tabel 2: overzicht van alle vangsten

nr.	soorten	periode voorjaar		periode Ces		periode najaar		totaal 2020			% tv	
		nieuw	terug	nieuw	terug	nieuw	terug	nieuw	terug	Totaal		
1	Appelvink							1		1		
2	Bladkoning							2		2		
3	Boomklever			2		4	5	6	5	11	45,4	
4	Boomkruiper	3		3		4	1	10	1	11	9,1	
5	Boompieper						1	1		1		
6	Cetti's zanger						1	1		1		
7	Fitis			2		4		6		6		
8	Gaai	2				1		3		3		
9	Glanskop		1			1		1	1	2	50	
10	Geelgors	3	1	3	2	2		8	3	11	27,3	
11	Gekr. Roodstaart			1		4		5		5		
12	Grasmus			13	5	2	1	15	6	21	28,6	
13	Gr. vliegenvanger			1				1		1		
14	Groenling					1		1		1		
15	Grote bonte specht			1		5	3	6	3	9	33,3	
16	Goudhaan					60	1	60	1	61	1,6	
17	Goudvink	5		8	4	14	2	27	6	33	18,1	
18	Heggemus	5	2	10	3	20	6	35	11	46	23,9	
19	Huismus			1				1		1		
20	IJsvogel					2		2		2		
21	Kleine bonte specht					1		1		1		
22	Kleine karekiet					2		2		2		
23	Koolmees	25	12	44	12	138	140	207	164	371	44,2	
24	Koperwiek					5		5		5		
25	Kuifmees					2		2		2		
26	Merel	1	1	7	8	44	5	52	14	66	21,2	
27	Pimpelmees	18	8	43	7	167	114	228	129	357	36,1	
28	Rietgors					1		1		1		
29	Ringmus					1		1		1		
30	Roodborst	6	6	59	37	113	32	178	75	253	29,6	
31	Sijs					14		14		14		
32	Sprinkhaanzanger					1		1		1		
33	Staartmees	1		14	3	9	8	24	11	35	31,4	
34	Tjiftjaf	6		31	12	25	1	62	13	75	17,3	
35	Tuinfluit			23	12	12		35	12	47	25,5	
36	Vink	9		5	5	26	2	40	7	47	14,9	
37	Vuurgoudhaan	1				6	1	7	1	8	12,5	
38	Winterkoning	3	3	24	15	16	16	43	34	77	44,1	
39	Zanglijster	2		9	8	15	1	26	9	35	25,7	
40	Zwarte mees					1		1		1		
41	Zwartkop	2		152	34	156	11	310	45	355	12,7	
Totaal vangsten		92	34	440	166	884	350	1432	551	1983		
Totaal aantal uren												177
Totaal meter net												162

Gevangen in 2018 t/m 2020 (nieuw + terugvangsten samen)

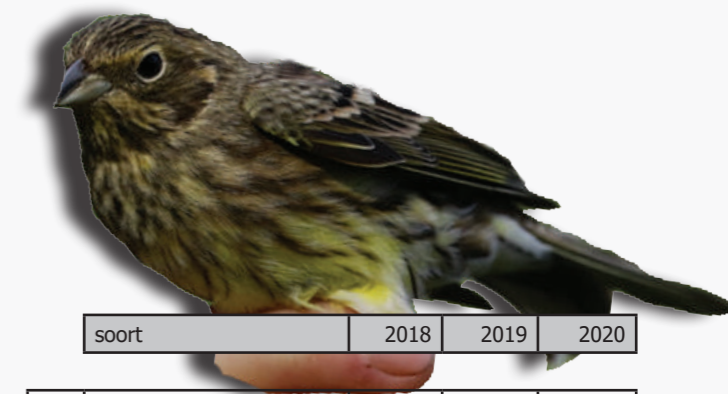
In 2020 zijn er beduidend meer vogels gevangen, de redenen hiervoor zijn o.a. meer uren vangen en meer voeren buiten de ces. Ook is net 2 verlengd en is 1 in de houtwal geplaatst, in plaats van ervoor. We hebben meer geluidsboxjes gebruikt en er zijn meer soorten afgespeeld, dit leverde o.a. boompieper en bladkoning op. Alle vogels waar 1 of 2 exemplaren van zijn gevangen zijn vaak toevalstreffers en zeggen niet gauw iets over de aantallen van de soort.

Voorzichtige conclusies kunnen zijn:

- Er zijn minder glanskoppen.
- De geelgorzen weten nu de netten te ontwijken.
- Er zijn minder gekraagde roodstaarten.
- Er waren veel goudhanen op trek.
- De grote bonte spechten deden het goed, de middelste minder.
- De kool- en pimpelmezen hebben het voer goed gevonden.
- De nachtegaal is verdwenen.
- Meer roodborsten.
- Meer staartmezen.
- Meer vinken.
- Meer sijzen, vooral door goed lokgeluid.
- Minder zwarte mezen.

Tabel 3: alle vangsten 2018 t/m 2020

soort	2018	2019	2020	
1	Appelvink		2	1
2	Bladkoning			2
3	Bonte vliegenvanger		2	
4	Bosrietzanger		1	
5	Boomklever		6	11
6	Boomkruiper		14	11
7	Boompieper			1
8	Braamsluiper		1	
9	Cetti's zanger			1
10	Fitis		3	6
11	Gaai	1	4	3
12	Glanskop		13	2
13	Geelgors		22	11
14	Gekraagde Roodstaart		13	5
15	Grasmus		15	21
16	Grauwe vliegenvanger			1
17	Groenling		2	1
18	Grote bonte specht		3	9
19	Goudhaan	1	22	61
20	Goudvink		24	33
21	Heggemus	1	41	46
22	Houtsnip		1	
23	Houtduif		1	
24	Huismus			1

soort	2018	2019	2020	
25	IJsvogel		1	2
26	Kleine bonte specht			1
27	Kleine karekiet		3	2
28	Koolmees	2	117	371
29	Koperwiek	4	11	5
30	Kuifmees		2	2
31	Merel	8	46	66
32	Middelste bonte specht		3	
33	Nachtegaal		1	
34	Pimpelmees	4	91	357
35	Putter		1	
36	Rietgors			1
37	Ringmus			1
38	Roodborst	10	165	253
39	Sijs			14
40	Sperwer	1		
41	Sprinkhaanzanger		2	1
42	Staartmees	3	10	35
43	Tjiftjaf		57	75
44	Tuinfluit		35	47
45	Vink	1	17	47
46	Vuurgoudhaan		4	8
47	Winterkoning	4	56	77
48	Zanglijster	8	48	35
49	Zwarte mees		5	1
50	Zwartkop		253	355

Totaal aantal vogels	48	1118	1983
Aantal soorten	13	40	41
Aantal vanguren	7	131	177
Aantal meters net		155	162

Terugmeldingen

Tabel met terugmeldingen van elders en van de eigen ringbaan

ringnummer	soort	ringdatum	ringplaats	gevonden op	plaats	omstandigheden
APL717	Staartmees	22-3-2019	Hackfort, Vorden	25-4-2020	Warnsveld	dood door kat.
L549044	Zanglijster	6-7-2019	Hackfort, Vorden	29-10-2019	La Roche-sur-Yon, Vendée, Frankrijk	gecontroleerd
V981905	Goudvink	22-3-2019	Hackfort, Vorden	30-5-2019	Zwanenburg	dood
BL92338	Pimpelmees	13-9-2020	Hackfort, Vorden	29-11-2020	Apeldoorn	gecontroleerd Hans Vlottes
BL67431	Zwartkop	30-6-2020	ONG Almen	10-8-2020	Hackfort, Vorden	gecontroleerd
BH 23823	Zwartkop	29-8-2018	Veenendaal	16-5-2020	Hackfort, Vorden	gecontroleerd
15149809 (Bruxelle)	Tuinfluitier	13-8-2019	Soumagne België	20-7-2020	Hackfort, Vorden	gecontroleerd
5522683	Kerkuil	4-7-2016	Haarweg, Hengelo	13-5-2020	Vorden, Baakseweg 1	nestkast NM gecontroleerd

Sijzen, mannen

Bijzonderheden: Excursie

Op 26 september 2020 hebben we een geslaagde excursie gehad met leden van de VWG "De IJsselstreek". We hebben de groep in tweeën gesplitst om alle Corona-maatregelen goed te kunnen naleven.

We verzamelden bij de parkeerplaats van kasteel Hackfort. Eén groep o.l.v. Gerard ging direct naar de baan en één groep via een omweg over het landgoed met uitleg van Udo over de werkzaamheden van Natuurmonumenten op Hackfort.

Op locatie hadden we de schaftkeet behangen met geplastificeerde A3 info over het ringen en onze baan, zodat iedereen deze informatie rustig en veilig kon lezen. Remke was aanwezig om te laten zien hoe we zoönose onderzoek doen, geassisteerd door Anne. Wouter en Marcel waren aan het ringen.

Vogelringstation Klarenbeek

Inleiding

Dit verslag rapporteert over de vangsten op het Vogelringstation Klarenbeek in 2020, het resultaat van veel uren ringen. Doel van het Vogelringstation (VRS) Klarenbeek is het op verantwoorde wijze vangen en ringen van vogels ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek, gecoördineerd door het Vogeltrekstation (www.vogeltrekstation.nl), en voor het genereren van kennis voor de bescherming van vogels in het algemeen.

Sinds 2014 wordt daartoe deelgenomen aan één van de standaard ringprogramma's van het Vogeltrekstation (VT), nl het Constant Effort Site programma (CES). Daarnaast is in 2016 het project Retrapping Adult for Survival (RAS) gestart met de holenduif als doelsoort. Beide programma's zijn voortgezet in 2020.

Daarnaast ondersteunt VRS Klarenbeek de opleiding van aspirant-ringers in de Stedendriehoek Apeldoorn-Deventer-Zutphen. Tenslotte wordt een bijdrage geleverd aan het informeren van geïnteresseerden (w.o. leden van vogelwerkgroepen) over de ringactiviteiten.

Vanglocatie en vangmiddelen

Aan de standaard vangopstelling is niets veranderd ten opzichte van de voorgaande jaren:

- 4 netten in en rond de droge houtsingel: 3x 12m en 1x 9m net
- 2 netten in een moerassig terrein achter de vogelplas: 1x 18m en 1x 15m
- 2 netten in een wat droger bosje: 2x 12m
- 3 netten bij huis, in de boomgaard en moestuin: 1x 15 m en 2x 12 m
- hijsnet in de grote boomgaard; 2x 12 meter net

In totaal omvat de standaard vangopstelling 165 meter net. Regelmatig is een Ottenby inloopkooi geplaatst op de rand van de plas.

In het verslagjaar is aan de achterrand van het graslandperceel een kraaienvangkooi geplaatst met als doel kraaiachtigen en roofvogels te vangen met behulp van lokaas.

Als extra ringactiviteit hebben we dit jaar met vier in een carré geplaatste (steltloper)netten een poging gedaan om leeuweriken, piepers en lijsters te vangen; met gebruik van soortspecifiek geluid.

Net als in voorgaand jaren zijn de netten 5 en 6 niet opgenomen in de CES vangsten vanwege de onvoorspelbaarheid van het waterniveau in de plas.

Buiten de CES periode is regelmatig geluid gebruikt als 'lokmiddel' om de aantallen gevangen vogels te vergroten. Dat heeft goed gewerkt.

Ook in 2020 heeft er altijd water in de plas gestaan ondanks het warme voorjaar en zomer en daarmee de grote droogte. De plas trekt daardoor vogels aan. Snoeien en kappen is ook dit jaar weer erg nodig gebleken om te voorkomen dat struiken te hoog en te dicht opgroeien.

Bezetting

De volgende personen hebben het ringwerk in 2020 uitgevoerd:

- Steven de Bie, ringer
- Wessel Slob, ringer
- Marcel Ruijs, aspirant-ringer
- Wouter Lebbink, aspirant-ringer

Resultaten

Algemeen

De eind 2019 opkomende corona-pandemie heeft zich in 2020 ten volle doen gelden in Nederland. Gelukkig heeft dit op het ringwerk niet veel invloed gehad. Alle door het VT en RIVM aangegeven regels zijn bij het ringen zo goed mogelijk in acht genomen.

Op 27 maart heeft de eerste vangsessie plaatsgevonden, wat later dan gebruikelijk. De laatste sessie was op 9 november. In totaal is er 29 keer gevangen, met gemiddeld 130 meter net per sessie. Een vangsessie duurde gemiddeld 5 uur.

Daarnaast zijn er vogels gevangen op andere locaties, zoals weilanden in de buurt en bij de oeverwalwolkolonie op De Mars, Zutphen. Van het laatste is een apart verslag gemaakt.

In 2020 zijn 1175 vogels gevangen en geringd (49 soorten); daarvan waren er 275 terugvangsten (Recap), zie tabel 1. Elke vogel is na het ringen zoals gebruikelijk gemeten, gewogen en gecontroleerd op vet, rui en parasieten. Ook zijn leeftijd en geslacht bepaald. Alle gegevens zijn op tijd ingevoerd in de landelijke database GRIEL van het Vogeltrekstation

Tabel 1: Ringvangsten in 2020
Meters open: 3752, minuten: 8590

soort	nieuw	terug	totaal
Scholekster	2	0	2
Kievit	2	0	2
Kleine plevier	1	0	1
Kerkuil	0	1	1
Gaai	2	0	2
Grote bonte specht	12	3	15
Groene specht	2	0	2
Ijsvogel	5	1	6
Ijsvogel	98	49	147
Pimpelmees	53	39	92
Staartmees	1	2	3
Fitis	3	0	3
Tjiftjaf	51	13	64
Oeverwaluw	64	13	77
Boerenwaluw	12	0	12
Rietzanger	2	0	2
Kleine karekiet	25	6	31
Bosrietzanger	6	0	6
Zwartkop	218	26	244
Tuinfluitier	14	1	15
Braamsluiper	0	2	2
Grasmus	9	2	11
Spreeuw	11	0	11
Goudhaan	56	1	57
Winterkoning	14	8	22
Boomkruiper	4	1	5
Boomklever	1	1	2
Merel	27	21	48
Zanglijster	8	0	8
Koperwiek	8	0	8
Roodborst	63	43	106
Gekraagde roodstaart	2	0	2
Bonte vliegenvanger	1	0	1
Grauwe vliegenvanger	6	0	6
Huismus	35	17	52
Ringmus	12	6	18
Heggenmus	12	12	24
Gele kwikstaart	1	0	1
Witte kwikstaart	6	1	7
Veldleeuwerik	2	0	2
Vink	9	4	13
Appelvink	1	0	1
Groenling	9	1	10
Goudvink	4	0	4
Putter	15	0	15
Sijs	9	0	9
Rietgors	1	1	2
Totaal	900	275	1175

De top-3 vangsten betreffende 'nieuw gevangen' vogels bestaat uit:

- Zwartkop : 218 vogels
- Koolmees : 98 vogels
- Oeverwaluw : 64 vogels

De top-3 vangsten van 'teruggevangen' bestaat uit:

- Koolmees : 49 vogels
- Roodborst : 43 vogels
- Pimpelmees : 39 vogels

Het hoogste aantal vogels in één sessie gevangen was 74 vogels op 23 oktober 2020; wat lager dus dan de topdag in 2019 (91 vogels).

Opmerkelijke vangsten zijn de kerkuil ('s nachts in het leeuweriken net) en het jong van een kleine plevier tijdens een vangsessie bij de oeverwalwolkolonie. Nieuw gevangen soorten voor VRS Klarenbeek zijn de oeverwaluw, kleine plevier en veldleeuwerik. Het totaal aantal soorten, sinds 2012 gevangen en geringd, komt daarmee op 68.

Veldleeuwerik

De aantallen gevangen ijsvogels en kleine karekieten zijn beduidend lager dan in 2019. Een reden daarvoor is niet direct aan te wijzen. Ook de huismus werd minder gevangen dan in voorgaande jaren maar dat is zeer waarschijnlijk het gevolg van het niet vangen van mussen in het graanveld bij de overburen.

Soorten die het beduidend beter deden dan in 2019 waren grote bonte specht, goudhaan, roodborst en putter. Bij goudhaan en roodborst was er sprake van een sterke influx van Scandinavische vogels in Nederland wat de hoge aantallen gevangen vogels verklaart.

Vogels die in de nabijheid van het ringstation broeden maken natuurlijk meer kans om teruggevangen te worden. Misschien verklaart dit dat er meer spechten zijn gevangen dan in andere jaren want het merendeel betrof 1 kj vogels.

De aantallen gevangen merels vertonen geen duidelijke dip over de afgelopen jaren wat suggereert dat de plaatselijke populatie niet al te zeer te lijden heeft

gehad van het Usutu-virus.

In 2020 zijn er weer meer vogels gevangen en geringd dan in de voorgaande jaren, zie tabel 2. In aanmerking genomen dat 2012 en 2013 aanloopjaren waren zijn met name sinds 2018 de aantallen gevangen vogels sterk toegenomen. Deels is dit het gevolg van het afspelen van geluid tijdens de herfsttrek. Vooral het starten van het geluid enkele uren voordat de netten open gaan, lijkt een aantrekkende werking te hebben. Deels werd er ook meer buiten de eigen opstelling vogels geringd zoals bijv. in de oeverzwaluw kolonie.

Tabel 2: Jaartotalen van ringvangsten VRS Klarenbeek

Jaar	Totaal vangsten
2012	543
2013	618
2014	618
2015	771
2016	728
2017	619
2018	1013
2019	1108
2020	1175
Totaal	5984

Resultaten CES

Ruim 300 vogels zijn in het CES programma gevangen tegen zo'n 850 vogels daarbuiten, zie tabel 3. Er is in alle CES perioden gevangen.

Tabel 3: Ringvangsten binnen en buiten de CES

CES vangsten		Vangsten buiten de CES		Totaal	
Nieuw	Terug	Nieuw	Terug	Nieuw	Terug
214	107	686	168	900	275
321		854		1175	

Er zijn 28 soorten gevangen in de twaalf CES vangsessies (tabel 4, volgende bladzijde) met Zwartkop als talrijkste soort (22%). Huismus, Koolmees, Roodborst en Tjiftjaf waren ook goed vertegenwoordigd met aantallen van tussen de 20 en 40.

Een derde van alle vangsten betreft terugvangsten van eerder geringde vogels. Dit aandeel wijkt niet af van dat van 2019.

Gezien het aantal uren dat is gevangen (76) en het aantal daarin gevangen vogels moet worden geconcludeerd dat er veel inspanning nodig is om dit aantal van 321 vogels te vangen. Dat blijkt ook als we het aantal meters net berekenen dat is gebruikt (12 x 108m) om een vogel te vangen gedurende die 76 uur: ruim 4 meter.

De vangsten per sessie tonen een beeld dat vergelijkbaar is met dat van voorgaande jaren: relatief veel terugvangsten in de eerste paar sessies, dan lage aantallen vanwege het broeden, en vervolgens stijgende aantallen door het vangen van vliegvlugge jonge vogels (tabel 5).

Tabel 5: Ringvangsten in het CES programma, 2020

nr	Periode	Vangdatum	Nieuw	Terug	Totaal
1	13 apr-23 april	15 april	18	15	33
2	22 apr – 3 mei	24 april	12	11	23
3	2 mei – 13 mei	3 mei	11	8	19
4	12 mei – 23 mei	15 mei	3	9	12
5	22 mei – 2 juni	22 mei	25	16	41
6	31 mei – 12 juni	6 juni	6	12	18
7	11 juni – 22 juni	12 juni	13	5	18
8	20 juni – 2 juli	23 juni	30	2	32
9	1 juli – 12 juli	3 juli	25	7	32
10	11 juli – 23 juli	12 juli	15	3	18
11	21 juli – 2 aug	24 juli	20	10	30
12	1 aug – 13 aug	13 augustus	36	9	45

214	107	321
-----	-----	-----

Het aantal gevangen vogels in het CES programma ligt op het niveau van 2019 (tabel 6). Net als 2019 was het voorjaar van 2020 erg droog en vrij warm. In hoeverre dit effect heeft gehad op de CES vangsten moet nog blijken.

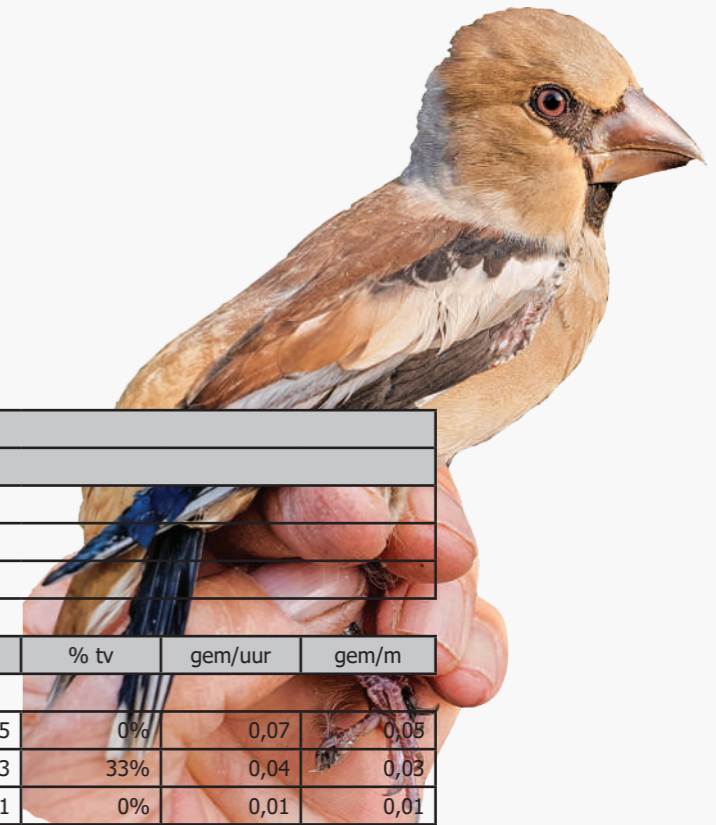
Tabel 6: CES vangsten 2014 - 2020

Jaar	Nieuw	Terug	Totaal
2014	277	98	275
2015	276	125	401
2016	139	100	239
2017	145	88	233
2018	252	104	356
2019	227	77	304
2020	214	107	321
Totaal	1316	592	1908

Tabel 4: Vangresultaat CES sessies 2020

Jaaroverzicht	lokatie: Klarenbeek
Jaar: 2020	
totale vangduur	75,97 uur
	4558 minuten
meters net	108

Soort	nieuw	terug	totaal	% tv	gem/uur	gem/m
Boerenzwaluw	5	0	5	0%	0,07	0,05
Boomkruiper	2	1	3	33%	0,04	0,03
Bosrietzanger	1	0	1	0%	0,01	0,01
Braamsluiper	0	2	2	100%	0,03	0,02
Fitis	1	0	1	0%	0,01	0,01
Gaai	1	0	1	0%	0,01	0,01
Grasmus	3	2	5	40%	0,07	0,05
Groenling	9	1	10	10%	0,13	0,09
Goudvink	2	0	2	0%	0,03	0,02
Heggemus	4	9	13	69%	0,17	0,12
Huisemus	25	11	36	31%	0,47	0,33
IJsvogel	2	0	2	0%	0,03	0,02
Kleine karekiet	0	1	1	100%	0,01	0,01
Koolmees	26	16	42	38%	0,55	0,39
Merel	7	10	17	59%	0,22	0,16
Pimpelmees	3	11	14	79%	0,18	0,13
Putter	3	0	3	0%	0,04	0,03
Ringmus	1	3	4	75%	0,05	0,04
Roodborst	20	10	30	33%	0,39	0,28
Spreeuw	3	0	3	0%	0,04	0,03
Staartmees	1	1	2	50%	0,03	0,02
Tjiftjaf	23	5	28	18%	0,37	0,26
Tuinfluiter	1	0	1	0%	0,01	0,01
Vink	3	2	5	40%	0,07	0,05
Winterkoning	7	4	11	36%	0,14	0,10
Witte kwikstaart	3	1	4	25%	0,05	0,04
Zanglijster	4	0	4	0%	0,05	0,04
Zwartkop	54	17	71	24%	0,93	0,66
totaal	214	107	321	33%	4,23	2,97

We kunnen concluderen dat de neergang in de omvang van de broedvogelpopulatie zoals die zich leek af te tekenen in de jaren 2016 en 2017, niet is opgetreden.

RAS Holenduif project

Ook in 2020 zijn RAS kasten gecontroleerd; 19 van de 41. Door gebrek aan tijd konden dit jaar niet alle kasten worden gecontroleerd. In 3 kasten werden restanten van Holenduif nesten gevonden. Eveneens in 3 kasten werden nesten van Koolmees aangetroffen; 2 nesten bevatten koude eieren en waren vermoedelijk verlaten, en in 1 nest zaten pas uitgekomen jongen. Zes kasten waren leeg en in 4 zaten mezenesten van een vorig jaar.

Dit resultaat is niet waarvoor we het project zijn gestart. De conclusie is dat de meeste kasten niet op de juiste plek hangen om aantrekkelijk te zijn voor Holenduiven. Daarom zullen we in het voorjaar van 2020 een groot deel van de kasten die nu in het bos hangen verplaatsen naar meer open agrarisch gebied met bomen. Mogelijk leidt dat tot een betere bezetting door Holenduiven.

Overig ringwerk

In de omgeving van het ringstation zijn jonge kieviten en jonge scholeksters gevangen en geringd. Door de droogte kwamen de vogels op de plas af. De oeverwaluw kolonie op De Mars in Zutphen is enkele malen bezocht. In totaal zijn daar 77 vogels gevangen waaronder een geringde oeverwaluw die in 2019 in een kolonie in Driel was geringd. Er is een apart verslag gemaakt van dit project.

In het najaar is geprobeerd om met een in een carré geplaatst (steltloper)net opstelling leeuweriken, piepers en lijsters te vangen. Daarbij is geluid gebruikt. Helaas waren de weersomstandigheden vaak niet goed; te veel wind. Er is zowel overdag als 's nachts gevangen. De keren dat de omstandigheden meewerkten werden er Spreeuwen, Koperwieken en Veldleeuweriken gevangen. In 2021 gaan we dit opnieuw proberen en dan met een beter geplaatste opstelling.

In de zomer is assistentie verleend bij het ringwerk van meeuwen op het eiland De Kreupel in het IJsselmeer.

Ringwerk in Oman vond dit jaar geen doorgang vanwege de corona-pandemie en daaraan verbonden reisbeperkingen.

Leuke terugmeldingen en terugvangsten

Interessante terugvangsten in 2020 van niet-eigen ringen zijn de volgende:

- twee Kleine Karekieten, geringd in België (een in 2018 en een in 2019).
- twee Zwartkoppen, een man en een vrouw, beide geringd in België (in 2019)
- een Kleine karekiet, geringd in Bretagne, Frankrijk (in 2019)
- een Kerkuil geringd in Gorssel (door Wim Nijenhuis) (in 2019)

Een leuke terugmelding betreft die van een Koolmees die hier in de zomer van 2020 werd geringd en in januari 2021 werd teruggemeld uit Wageningen; de vogel was gevangen in de netten van het Dassenbosch, de ringplek van het Vogeltrekstation.

Opleiding

Marcel Ruijs heeft het hele jaar meegedraaid op VRS Klarenbeek en andere ringplaatsen in de Stedendriehoek (ONG, Hackfort). In het najaar van 2020 heeft hij zijn ringexamen met goed gevolg afgelegd en is sindsdien als zelfstandig ringer actief.

Er is ruimte op VRS Klarenbeek voor nieuwe aspirant-ringers. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen (email aan steven.debie@alcedoconsultancy.nl).

Grote bonte specht

Vooruitzicht 2021

Ook in 2021 zal het vangen en ringen in het kader van het CES programma en het RAS project worden voortgezet. Voor het CES werk betekent dit dat er weer intensief zal moeten worden gesnoeid, met name in het bosje waarin de netten 7 en 8 staan opgesteld, en bij de plas.

We zullen ook een groot deel van de RAS kasten moeten gaan verplaatsen, een en ander in overleg met de landgoedeigenaar Beekzicht.

Daarnaast zal het vangen met slagnet, inloopkooi en kraaienkooi intensief worden voortgezet.

Dank

Wij bedanken iedereen die in 2020 ons op een of andere manier heeft geholpen. Alcedo Consultancy bestondigde de aanschaf van diversen materialen.

Gaai

Vogelringstation Gorssel

Tabel 1: Resultaten van Ring-MUS 2020 in Gorssel met in totaal 19 vangdagen in de tuin met een 12 meter net; steeds gedurende 6 uur per vangdag.

	Nieuw	Geringd	Totaal	zoönose
10 jan.	1		1	
26 jan.	1		1	
8 feb.		1	1	
26 feb.	1	3	4	3x
16 mrt.	3	1	4	1x
1 april	4	2	6	
26 april	2	2	4	1x
13 mei	3		3	2x
30 mei	2	2	4	
14 juni	4	4	8	
3 juli	24	3	27	2x
18 juli	9	1	10	
29 juli	13	5	18	1x
31 aug.	16	6	22	1x
13 okt.	17	5	22	2x
5 nov.	10	5	15	4x
27 nov.	1	1	2	
12 dec.	2	2	4	
30 dec.		1	1	
Totaal	113	44	157	17x

Tabel 2: Gevangen soorten en aantallen Ring-MUS Gorssel; tuin locatie.

Soort	Nieuw	Geringd	Totaal
Pimpelmees	37	12	49
Koolmees	32	16	48
Huismus	33	14	47
Roodborst	1		1
Merel	3	1	4
Heggenmus	5	1	6
Tjiftjaf	1		1
Vink	1		1
Totaal	113	44	157

Tabel 3: Vangdagen in 2020 en aantallen tijdens Ring-MUS bij de kippenhok locatie.

Datum	Nieuw	Geringd	Totaal	zoönose
2 juni	41	17	58	
27 aug.	65	18	83	1x
15 okt.	9	34	43	3x
Totaal	115	69	184	5x

Tabel 4: Gevangen soorten en aantallen bij het kippenhok locatie tijdens Ring-MUS Gorssel 2020

Soort	Nieuw	Geringd	Totaal
Huismus	112	68	180
Tjiftjaf	2		2
Koolmees	1		1
Roodborst		1	1
Totaal	115	69	184

De geringde roodborst die wij op 15 oktober 2020 vingen bij het kippenhok aan de Dommerholtsweg droeg een Noorse Stavanger ring en was op 17 september 2020 geringd in Rogaland, in het zuiden van Noorwegen.

Inloopkooi

Er is nog korte tijd gevangen met de inloopkooi voordat deze in april voor een zacht prijsje aan VRS Hackfort is verkocht. De volgende 7 vangsten zijn er nog mee gedaan:

12 januari: roodborst
20 maart: roodborst en koolmees
24 maart: 3x pimpelmees
25 maart: roodborst

Zoönose onderzoek

Tabel 5: Soorten en aantallen waarvan zoönose monsters zijn genomen bij de tuinvangsten.

26 febr.	2x huismus en merel
16 maart	merel
26 april	huismus
13 mei	huismus en merel
3 juli	huismus
29 juli	huismus
27 aug.	huismus
31 aug	Huismus
13 okt.	2x huismus
15 okt.	3x huismus
5 nov.	3x huismus en pimpelmees

Usutu Positief

Eén van de twee mussen die 26 februari 2020 zijn bemonsterd in de tuin bleek usutu positief te zijn, Dat toont aan dat ze virusdragers kunnen zijn, maar er waarschijnlijk niet aan dood gaan.

Publiciteit

Op 29 juli was er een team van De Stentor om een artikel te schrijven over het mussonderzoek en het daar aan gekoppelde onderzoek van virussen. Dat werd een pagina groot artikel in De Stentor met een gekoppelde video op de website van De Stentor. Dat leverde flink wat reacties op in het dorp en daarbuiten. Artikel en enkele korte video's zijn te vinden op de website van het Vogeltrekstation: Ringers in de media (vogeltrekstation.nl)

Gekleurde mussen op de voertafel. Omdat ze erg beweeglijk zijn fotografeerde ik een uur lang met een 400 mm lens de vogels en kon daarna op de laptop rustig de kleurcombinaties aflezen en invoeren in GRIEL.

Nestkasten

Er zijn dit jaar door mij geen activiteiten ondernomen voor het ringen van nestjongen en dat zal ook niet meer plaatsvinden in het kader van het langzaam afbouwen van mijn zelfstandige ringactiviteiten.

Aflezen kleurringen

Er waren het hele jaar nauwelijks mussen in de tuin en zeker niet in de 2e helft van het jaar toen de oude beukenheg (met vele dode stukken door engerlingen vraat) werd vervangen door een nieuwe in gas gezette hederaheg. Daarmee verdween de dekking omdat die heg nog erg open is (wel hoog)

Totaal tabel

Voor de periode van 1 januari 2011 t/m 31 december 2020 staan de totalen in de onderstaande tabel. Daar zijn de volgende opmerkingen bij te plaatsen.

In de periode januari tot juli 2014 hadden wij nog het huis in Frankrijk ; dat is verkocht na mijn hartinfarct in juni 2013. Wij verbleven daar circa 4-6 maanden per jaar. Dan werd er natuurlijk niet gevangen in Gorssel en werd niet voldaan aan de regel dat ongeveer 1x per 14 dagen moest worden gevangen. Het vangen bij het kippenhok is eind augustus 2014 gestart, maar het duurde even voordat wij goed in de vingers hadden wat de beste vangtechniek was. Dat ging pas goed van start vanaf eind 2015. De inloopkooi is maar relatief kort gebruikt van april 2018 tot maart 2020. De kooi stond ook lang niet elke dag op vangen.

Een geringde sperwer in het net

Tabel 6: Totaal gevangen aantallen en soorten tijdens het Ring-MUS project Gorssel van januari 2011 t/m 31 december 2020 aan de Dorrewold 22. Inclusief de vangsten bij het kippenhok aan de Dommerholtsweg en de korte tijd dat de inloopkooi werd gebruikt in de tuin van Dorrewold 22

Soort	Nieuw	Geringd	Totaal
Sperwer		1	1
Gaai	2		2
Ekster	1		1
Zwarte mees	15		15
Glanskop	5	4	9
Pimpelmees	685	251	936
Koolmees	619	199	818
Boerenzwaluw	1		1
Huiszwaluw	2		2
Staartmees	14		14
Fitis	3		3
Tjiftjaf	19		19
Zwartkop	8	1	9
Braamsluiper	1		1
Goudhaan	1		1
Winterkoning	8		8
Merel	34	20	54
Roodborst	40	12	52
Zwarte Roodstaart	1		1
Gekraagde Roodstaart	1		1
Huismus	1053	600	1653
Ringmus	1		1
Heggenmus	36	36	72
Witte Kwikstaart	2		2
Vink	25	5	30
Keep	1		1
Groenling	64	1	65
Totaal	2643	1130	3773

Einde Ring-MUS project

Dit is tevens het laatste verslag van het Ring-MUS project in de tuin van Dorrewold 22, te Gorssel. Na 10 jaar ga ik met het tuinproject stoppen. Wel zal 2 á 3 keer per jaar bij het kippenhok worden gevangen om mussen te bemonsteren voor het zoonose onderzoek. Die mussen worden wel geringd maar krijgen geen kleurringcode meer.

	linkerpoot		rechterpoot		ring nummer	linkerpoot		rechterpoot		ring nummer
	boven	onder	boven	onder		boven	onder	boven	onder	
1	G	*	B	Pi	37	B	Pi	G	*	
2	G	*	B	O	38	B	O	G	*	
3	G	*	B	Pu	39	B	Pu	G	*	
4	*	G	B	Pi	40	B	Pi	*	G	
5	*	G	B	O	41	B	O	*	G	
6	*	G	B	Pu	42	B	Pu	*	G	
7	G	*	G	Pi	43	G	Pi	G	*	
8	G	*	G	O	44	G	O	G	*	
9	G	*	G	Pu	45	G	Pu	G	*	
10	*	G	G	Pi	46	G	Pi	*	G	
11	*	G	G	O	47	G	O	*	G	
12	*	G	G	Pu	48	G	Pu	*	G	
13	G	*	R	Pi	49	R	Pi	G	*	
14	G	*	R	O	50	R	O	G	*	
15	G	*	R	Pu	51	R	Pu	G	*	
16	*	G	R	Pi	52	R	Pi	*	G	
17	*	G	R	O	53	R	O	*	G	
18	*	G	R	Pu	54	R	Pu	*	G	
19	G	*	W	Pi	55	W	Pi	G	*	
20	G	*	W	O	56	W	O	G	*	
21	G	*	W	Pu	57	W	Pu	G	*	
22	*	G	W	Pi	58	W	Pi	*	G	
23	*	G	W	O	59	W	O	*	G	
24	*	G	W	Pu	60	W	Pu	*	G	
25	G	*	Y	Pi	61	Y	Pi	G	*	
26	G	*	Y	O	62	Y	O	G	*	
27	G	*	Y	Pu	63	Y	Pu	G	*	
28	*	G	Y	Pi	64	Y	Pi	*	G	
29	*	G	Y	O	65	Y	O	*	G	
30	*	G	Y	Pu	66	Y	Pu	*	G	
31	G	*	N	Pi	67	N	Pi	G	*	
32	G	*	N	O	68	N	O	G	*	
33	G	*	N	Pu	69	N	Pu	G	*	
34	*	G	N	Pi	70	N	Pi	*	G	
35	*	G	N	O	71	N	O	*	G	
36	*	G	N	Pu	72	N	Pu	*	G	

vergeet niet het ringnummer te vermelden!!

Pi roze (pink)	R rood	Y geel
G groen	W wit	N zwart
O Oranje	B Blauw	* metalen ring
Pu Paars		

Voorbeeld van een op het Vogeltrekstation in de computer gegenereerde lijst van kleurcodes voor het individueel merken van de huismussen.

Oeverzwaluwen op de Mars, Zutphen

Inleiding

Op 15 mei 2020 berichtte Hans Grotenhuis (bestuurslid VWG Zutphen e.o.) dat er een kolonie oeverzwaluwen aanwezig was op De Mars, bij Zutphen. De kolonie was ontdekt door Michiel van der Weide, ook lid van de VWG Zutphen e.o.

Hans had de gemeente en haar Grondbedrijf geïnformeerd en verzocht de werkzaamheden ter plekke aan te passen zodat broeden van de vogels ongestoord zou kunnen plaatsvinden.

Kolonies met oeverzwaluwen worden overal in Nederland gevolgd om het reilen en zeilen van de soort in ons land in de gaten te houden. De oeverzwaluw is een tamelijk algemene broedvogel in Nederland die zijn nestholte graaft in steile, vaak hoge randen van rivieren, zanddepots en afgravingen. Dit zijn plekken die aan verandering onderhevig zijn: depots verdwijnen of veranderen, rivierwanden storten in bij hoog water, etc. Dus broedplaatsen in het ene jaar zijn niet vanzelfsprekend weer beschikbaar in het jaar daarop. Oeverzwaluwen jagen op vliegende insecten en omdat veel insecten sterk afnemen is het voorstelbaar dat dit effect zal hebben op de aantallen oeverzwaluwen.

Bovendien overwintert de oeverzwaluw in tropisch Afrika en kan bij terugkeer te maken krijgen met een 'mismatch' tussen zijn vraag naar voedsel en het aanbod ter plekke.

Ringonderzoek helpt bij het doorgronden van de populatiedynamiek van deze soort: aantalsontwikkeling, overleving, broedsucces, leeftijd, biometrie.

Het vangen en ringen van de oeverzwaluwen op De Mars levert daarom een bijdrage aan het vergroten van onze kennis van de oeverzwaluw.

Broedplaats

De kolonie bevond zich in de noordwest hoek van de plas in de uiterwaarden van De Mars, ter hoogte van de eerste windturbine. De nestgaten waren uitgegraven in een oeverwand die ter plaatse ca 1,50 m hoog was. De gaten zaten vooral in het bovenste, verticale deel van de wand, ongeveer 60 cm hoog. Daaronder liep de wand schuin af naar het water. In de loop van het broedseizoen groeiden daarop hoge Melde planten. De wand was erg instabiel en erosie gevoelig.

Methode

Er is gebruik gemaakt van een 15m lang, 5-baans mistnet dat voor de wand met de nestgaten is geplaatst in een poging in- en uitvliegende oeverzwaluwen te vangen. Omdat de wand van de kolonie in een bocht liep was het niet gemakkelijk het mistnet relatief dicht tegen de wand aan te krijgen. Met behulp van enkele extra netstokken is dat redelijk gelukt. Vanwege de geringe hoogte van de feitelijke nestwand (ca 60 cm) konden slechts de bovenste twee banen van het net gebruikt worden.

Aanvankelijk is geprobeerd de vogels te vangen door het net open te schuiven en te wachten tot de vogels die rond de kolonie in de lucht hingen, weer de nestgaten zouden invliegen. Al snel werd duidelijk dat dit niet de juiste methode was om in deze kolonie te vangen: de vogels bleven maar voor het net vliegen heen en weer vanwege de zichtbaarheid van het net (wind), gingen soms op het net zitten, maar vrijwel niet het nestgat in.

Het alternatief dat werd ontwikkeld werkte beter: het net opstellen en dicht houden, vlak onder het onderste nestgat; wachten tot de rust was weergekeerd en de vogels hun normale gedrag van af- en aanvliegen hadden hervat, en dan snel het net omhoogschuiven. Daarmee vingen we (een deel van) de uitvliegende oeverzwaluwen. Dit kon 4 a 5 keer per avond worden herhaald. Er is steeds aan het einde van de dag gevangen, vanaf 17:00 uur tot rond 20:00 uur. Deels vanwege onze beschikbaarheid, deels omdat het dan rustig was rond de kolonie en wij ongestoord konden vangen en ringen.

Liever erop dan erin!

Resultaat

Er zijn vijf vangsessies gehouden, de eerst op 3 juni, dus bijna 3 weken na de eerste melding, zie tabel 1. De laatste sessie was op 22 juli. Op die laatste datum waren er beduidend minder vogels in en rond de kolonie aanwezig en bestond de indruk dat veel vogels de kolonie al hadden verlaten. De conclusie was toen dat een voortzetting van het vangen en ringen niet zinvol meer zou zijn gezien de lage aantallen oeverzwaluwen rond de kolonie.

Tabel 1: Vangresultaat per vangsessie

Datum	♂	♀	Juveniel	Terugvangst man	Terugvangst vrouw
3 juni	1	6	-		
10 juni 2	6	21	1		
23 juni 2	2	3	22		
13 juli 2	2	2	-	1	5
22 juli 2	1	4	-	2	5
Totaal	12	36	23	3	10

In totaal zijn er 84 oeverzwaluwen gevangen (tabel 1). Daarvan zijn er 71 van een ring voorzien. Dat waren voor de helft volwassen vrouwtjes (36 expl.). De andere helft bestond voor een derde uit volwassen mannen (12 expl.) en voor twee derde uit jonge vogels (juveniel, 23 expl.).

Er zijn 13 oeverzwaluwen gevangen die al een ring hadden. 12 daarvan waren in een eerder sessie door ons gevangen en geringd. Eén oeverzwaluw, een vrouwtje, was in 2019 gevangen en geringd door Frank Majoor in een kolonie bij Driel, nabij Arnhem (ook toen als een volwassen vrouwtje).

We zijn benieuwd of de oeverzwaluwen in 2021 weer op deze plek gaan broeden en hoeveel van de nu geringde vogels daarbij zullen zijn.

Tijdens het ringen zijn tegen de 60 nestgaten geteld. Daarvan waren meerdere niet in gebruik of verlaten. Een schatting leverde zo'n 50 bezette nestgaten op. De 36 vrouwtjes die we hebben gevangen en geringd vertegenwoordigen dus zo'n drie kwart van het aantal broedparen.

Het aantal jonge vogels dat is gevangen en geringd was veel lager dan verwacht. Op basis van het aantal bezette nestgaten en 1 a 2 jongen per broedpaar, zou de kolonie zo'n 75 jonge vogels hebben moeten herbergen. Dat er slechts 23 zijn gevangen kan meerdere oorzaken hebben. Zo kan het broedsucces veel lager zijn geweest. Ook kan het zijn dat wij niet vaak genoeg hebben gevangen in de periode dat de jongen nog maar kort vliegvlug waren en dan nog geregeld de nestholte bezochten.

Biometrie

Alle gevangen en geringde vogels zijn gemeten (vleugellengte) en gewogen. Zie tabel 2.

Tabel 2: Vleugellengte en gewicht per geslacht/leeftijd (gemiddelden en uiterste waarden)

	Vleugellengte	Gewicht
Man (n=12)	107,0 (103-113)	13,5 (12,3-14,4)
Vrouw (n= 36)	107,0 (102-116)	13,7 (12,2-15,6)
Juveniel (n= 23)	100,4 (93-106)	12,4 (11,4-13,5)

De door ons vastgestelde maten en gewichten wijken niet af van de waarden zoals vermeld in de vogeltrek atlas (www.vogeltrekatlas.nl).

Alle gevangen vrouwtjes zijn onderzocht op het hebben van een broedvlek. Immers, de status van de bloedvlek geeft informatie over de broedfase.

Voor 1 juli hadden 27 vrouwtjes een broedvlek 5 (rood en geaderd; zit op eieren) en 3 een broedvlek 6 (gerimpeld; heeft jongen). Na 1 juli hadden 4 van de 6 gevangen vrouwtjes een broedvlek 6 en 2 een broedvlek 7 (groeit dicht; jongen uitgevlogen). De conclusie op 22 juli dat de oeverzwaluwen de kolonie aan het verlaten waren omdat het broeden leek te zijn afgelopen wordt hiermee bevestigd.

Tot slot

Er zijn verschillende personen/instanties geweest die 'controleerend' hebben opgetreden tijdens onze ringactiviteiten:

- de pachter van het weiland rond de plas
- de toezichthouder van de Faunabeheerseenheid
- een vertegenwoordiger van sportvisserij IJssel
- de politie

Alle personen zijn ter plaatse geïnformeerd over het waarom en hoe van onze ringactiviteit, en hebben mijn ringvergunning gezien. Dit verliep steeds plezierig.

Dank

Wij zijn de gemeente Zutphen veel dank verschuldigd voor het geven van toestemming voor het ringen van de oeverzwaluwen; in het bijzonder Hella Helsdingen (stadecoloog) en Rogier Messing (Grondbedrijf). Verder wil ik Hans Grotenhuis bedanken voor het melden van de kolonie en het regelen van de toestemming van de gemeente Zutphen om te mogen ringen. Nanda Gilden, Marcel Ruijs en Wouter Lebbink hebben met mij de oeverzwaluwen gevangen en geringd. Heel veel dank daarvoor.

